

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME PROGRAMI**

**ULUSLARARASI BAKALORYA İLK YILLAR
PROGRAMI İLE MEB İLKOKUL ÖĞRETİM
PROGRAMININ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME
YAKLAŞIMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EBRU ADIGÜZEL

**ANKARA
ŞUBAT, 2022**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME PROGRAMI**

**ULUSLARARASI BAKALORYA İLK YILLAR
PROGRAMI İLE MEB İLKOKUL ÖĞRETİM
PROGRAMININ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME
YAKLAŞIMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EBRU ADIGÜZEL

DANIŞMAN: PROF. DR. EZEL TAVŞANCIL

**ANKARA
ŞUBAT, 2022**

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Ebru Adıgüzel adlı öğrencinin hazırladığı “Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programı İle Meb İlkokul Öğretim Programının Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımlarının Karşılaştırılması” başlıklı bu çalışma Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı / Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirme Programı’nda jüri üyelerince oy birliği ile **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

	<u>Jüri Üyeleri</u>	<u>İmza</u>
Başkan	Prof. Dr. Ezel TAVŞANCIL	
Üye	Prof. Dr. İsmail KARAKAYA	
Üye	Doç. Dr. Seher YALÇIN	

ONAY

Bu tez Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca, jüri üyeleri tarafından 18/02/2022 tarihinde, Enstitü Yönetim Kurulu tarafından ise .../.../20... tarihinde kabul edilmiştir.

.....
Prof. Dr. İlhan YALÇIN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgileri akademik yazım kurallarına uygun biçimde raporlaştırdığımı ve bunları etik ilkelere (atıfta bulunulan tüm yapıtlara kaynaklarda yer verilmesi, tezde kullanılan bilgi ve belgelere resmi yollarla ulaşılması ve bunların aslı bozulmadan kullanılması vb.) uygun olarak elde ettiğimi ve sunduğumu bildiririm.

Ebru ADIGÜZEL

ÖZET

ULUSLARARASI BAKALORYA İLK YILLAR PROGRAMI İLE MEB İLKOKUL ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

ADIGÜZEL, Ebru

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ezel TAVŞANCIL

Şubat, 2022, xii + 79 sayfa

Millî Eğitim Bakanlığı İlkokul Öğretim Programları ve Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programının ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının amaç, ölçme araç ve yöntemleri ile raporlama bakımından herbiri için öğretmenin rolü de ele alınarak karşılaştırarak programların benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada döküman analizinden yararlanılmıştır. Öncelikle araştırma problemi ve amaca uygun dökümanlar belirlenmiştir. Belirlenen dökümanların içeriğinin çalışmanın kavramsal çerçevesine uyup uymadığını tespit edilmiştir. Dokümanlar birincil ve ikincil kaynak olarak gruplanmıştır. Ayrıntılı incelemenin ardından yorumlanmıştır. MEB İlkokul Öğretim Programları (2018) ve İlk Yıllar Programı araştırmanın birincil veri kaynağıdır. Ayrıca konu ile ilgili kitaplar, tezler, makale ve dergiler yapılan araştırmalar ise ikincil veri kaynağını oluşturmaktadır. Programlara dair çeşitli kaynaklardan elde edilen veriler doküman analizi yöntemi ile değerlendirilerek karşılaştırılmıştır. Veriler tablolar biçiminde sunularak bulgular karşılaştırmalı olarak yorumlanarak sonuçlar elde edilmiştir. Bulgular sonucunda iki program arasında amaç, ölçme yöntem ve araçları ile raporlama konusunda benzerlikler saptanmıştır. İki program arasındaki en temel fark raporlama boyutundadır. İlk Yıllar Programının ölçme değerlendirme açıklamaları daha kapsamlı bulunmuştur. İYP'nin küresel bilince sahip sorgulayan bireyler yetiştirmeyi amaçlaması ve ölçme değerlendirme çalışmalarını da bu amaç etrafında şekillendirmesi de dikkat çeken farklardan biridir.

Anahtar Sözcükler: Öğretim Programı, Uluslararası Bakalorya, İlk Yıllar Programı, Değerlendirme

ABSTRACT

COMPARISON OF THE APPROACHES TO THE ASSESSMENT AND EVALUATION OF THE INTERNATIONAL BACCALAUREATE PRIMARY YEARS PROGRAM AND THE MEB PRIMARY SCHOOL CURRICULUM

ADIGÜZEL, EBRU

Master Degree, Assessment and Evaluation

Supervisor: Prof. Dr. Ezel TAVŞANCIL

February, 2022, xii + 79 pages

The aim of this study is to reveal the similarities and differences of the programs by comparing the assessment and evaluation approaches of the Turkish Ministry of Education Primary School Curriculum and the International Baccalaureate Primary Years Program in terms of purpose, measurement tools and methods, and reporting.

The research was designed using document analysis. First of all, the research problem and the documents suitable for the purpose were determined. It has been determined whether the content of the determined documents complies with the conceptual framework of the study. Documents are grouped as primary and secondary sources. Commented after detailed analysis. MEB Primary School Curriculum (2018) and Primary Years Program is the primary data source of the research. In addition, related books, theses, Researches in articles and journals constitute the secondary data source. The data obtained from various sources about the programs were evaluated and compared with the document analysis method. The results were obtained by presenting the data in the form of tables and interpreting the findings comparatively. As a result of the findings, similarities were determined between the two programs in terms of purpose, measurement methods and tools, and reporting. The main difference between the two programs is in the reporting dimension. The assessment and evaluation explanations of the Primary Years Program were found to be more comprehensive. Another striking difference is that PYP aims to raise inquiring individuals with global consciousness and shapes its assessment and evaluation studies around this aim.

Key Words: Curriculum, International Baccalaureate, Primary Years Program, Assessment

ÖNSÖZ

İlk olarak her zaman manevi desteğini hissettiğim, sabırla beni yönlendiren, açık ve rahat bir şekilde iletişim kurmama olanak sağlayan, ince düşünceli danışmanım Prof. Dr. Ezel TAVŞANCIL'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmama olan katkılarından dolayı değerli jüri üyeleri Prof. Dr. İsmail KARAKAYA ve Doc. Dr. Seher YALÇIN'a teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca gelişimimde büyük etkileri olan çok değerli hocalarım Prof. Dr. Ömay ÇOKLUK BÖKEOĞLU'na, Doç. Dr. H. Deniz GÜLLEROĞLU'na, Doç. Dr. Ergül DEMİR'e ve Doç. Dr. C. Deha DOĞAN'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez döneminde belirttikleri görüş ve sundukları fikirler ile yapmış oldukları katkılardan dolayı Öğr. Gör. Dr. İhsan METİNNAM ve Blm. Uzm. Merve KORKMAZ'a teşekkür ederim.

Yolculuğumda benimle ağlayıp benimle gülen, ellerinden geliyorsa yardımlarını esirgemeyen ailem Kemal ADIGÜZEL ve Sevgi ADIGÜZEL'e teşekkür ederim.

Hem ders hem tez döneminde desteğini ve anlayışını esirgemeyen. Benim güvenli limanım beni göğsünde yumuşatan hayat arkadaşım Kadir Anıl ADIGÜZEL'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu süreçte nazımı çeken bir kez olsun söylenmeyip beni hep motive etmeye çalışan tüm yaşamım boyunca bana inanıp güvenen, desteklerini ve sevgilerini hiç esirgemeyen kardeşim Tuncay Emre Efe, babam Mustafa EFE ve annem Gülfer EFE'ye şükür ve teşekkürle...

Aileme...

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
KISALTMALAR.....	xii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	15
1.3. Önem.....	15
1.4. Sınırlılıklar	16
BÖLÜM 2	17
YÖNTEM	17
2.1. Araştırmanın Modeli.....	17
2.2. Çalışma Grubu	17
2.3. Verilerin Toplanması	17
2.4. Verilerin Çözümlemesi	19
BÖLÜM 3.....	20
BULGULAR VE YORUMLAR	20
3.1. MEB Öğretim Programları ve İYP'nin Ölçme ve Değerlendirme Amaçlarındaki Benzerlik ve Farklılıklar	20
3.2. MEB Öğretim Programları ve İYP'nin Ölçme Araç ve Yöntemlerine Dair Benzerlik ve Farklılıklar	34
3.3. MEB Öğretim Programları ve İYP'nin Ölçme ve Değerlendirmeyi Raporlamaya Dair Benzerlik ve Farklılıklar	42
3.3.1. İlk Yıllar Programı Uygulayan Okulların Değerlendirme Süreci	48
BÖLÜM 4.....	51
SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	51
4.1. Sonuçlar	51
4.2. Öneriler	53
4.2.1. Uygulayıcıya ve Karar Vericilere Yönelik Öneriler	53
4.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	53

KAYNAKLAR	55
EKLER	61
EK 1. OECD Daha İyi Öğrenme İçin Sinerjiler: Ölçme Ve Değerlendirme	62
EK 2. MEB Öğretim Programlarında Ölçme ve Değerlendirme Uygulamalarına Yön Veren İlkeler	63
EK 3. İYP Temalar	64
EK.4. Üç Değerlendirme Uygulaması	65
EK 5. Sınıf Eğitimi Öğretmen Rehber Kitapçığı Biçimlendirici Değerlendirmede Kullanılabilen Araç ve Tekniklere Örnek.....	66
EK 6. İYP Öz Değerlendirme Örnekleri.....	68
EK 7. İYP Veli Mektubu Örneği	72
EK 8. İYP Değerlendirme Çalışması Menü Örneği	73
EK 9. İYP Veli-Öğretmen-Öğrenci Toplantı Formu	74
EK 10. İYP Karne Örneği	75
EK 11. Etik Kurul Onayı	76
BENZERLİK BİLDİRİMİ	78
ÖZGEÇMİŞ.....	79

TABLolar DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1. MEB Öğretim Programları ve İYP'nin Ölçme ve Değerlendirme Amaçlarındaki Benzerlik ve Farklılıklar	22
Tablo 2. MEB Öğretim Programları ve İYP'nin Ölçme ve Değerlendirme Araç ve Yöntemlerine Dair Benzerlik ve Farklılıklar.....	35
Tablo 3. MEB Öğretim Programları ve İYP'nin Ölçme ve Değerlendirme Raporlamaya Dair Benzerlik ve Farklılıklar.....	42

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
Şekil 1. İYP’ye Genel Bakış.....	6
Şekil 2. UB Öğrenen Profili	8
Şekil 3. Değerlendirmeyi Entegre Etme	21
Şekil 4. Değerlendirmenin Dört Boyutu.....	26
Şekil 5. Ölçme Değerlendirme Strateji ve Araçları.....	36
Şekil 6. Değerlendirme Yeteneği Olan Öğretmen.....	44

KISALTMALAR

UB	Uluslararası Bakalorya
İYP	İlk Yıllar Programı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
UBO	Uluslararası Bakalorya Organizasyonu

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın problem durumuna, alanyazındaki ilgili araştırmalara, araştırmanın amacına, önemine, sayıltı ve sınırlılıklara yer verilmiştir.

1.1. Problem

Yaşadığımız çağ beraberinde ihtiyaç duyduğumuz becerileri de getirmektedir. Her çağda aynı becerilerin gerekliliklerinden söz edilemez. Yeni yüzyıl ile beraber gelen bu beceri değişiklikleri eğitimi de etkilemektedir. 21. yüzyılın çocukları ile 19. yüzyılın çocuklarının ihtiyaçlarının aynı olması beklenemediği gibi aldıkları eğitimin de aynı olması beklenemez. Bu nedenle mevcut eğitim modellerinin güncellenmesi veya yeni eğitim modeli tasarlanması gerekir. Eğitim modelleri günümüz ihtiyaçlarını karşılayacak niteliklere sahip öğrenciler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu nedenle eğitimcilerin eğitim programlarını tasarlariken ileri dönük düşünmesi ve yıllar geçtikçe neyin önemli olacağına odaklanması gerekmektedir.

Eğitim programı, Türk Dil Kurumu sözlüğünde “Eğitimi düzenleyen ve yönlendiren sistem” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2021). Eğitim programı kavramına dair pek çok çalışma yapılmış ve çeşitli eğitimciler ve düşünürler kavramı tanımlamıştır. Carter V. Good’a (1973) göre eğitim programı, belli bir çalışma alanında diploma veya sertifika almak amacıyla sistemli bir şekilde sıralanan dersler ya da konulardan meydana gelen liste şeklindedir (Akt. Demirel, 2002). Taba ve Tyler (1933) eğitim programını “İstendik hedef ve davranışların kazanılması için stratejilerin belirlendiği yazılı doküman ya da eylem planı” olarak tanımlamışlardır (Akt. Demirel, 2002). Demirel’ e (2002) göre de eğitim programı, “Öğrenen bireylere okul ve okulun dışında belirli bir düzende sunulmuş faaliyetler yoluyla sağlanmış olan öğrenme yaşantıları düzeneğidir”. Uşun’a göre (2016), eğitim program kavramı içinde öğrencinin sahip olması istenilen kazanımlar, bu kazanımların nasıl verileceğini gösteren içerik, planlanan içeriğe bağlı kalarak verilecek kazanımların öğrenme-öğretme kısmı ile tüm bunların değerlendirmesini içerir. Bu boyutların her biri eğitim programı için gerekli

olmasına karşın, bu ögeler içerisinde yer alan hedeflerin, programa yön veren bir kılavuz niteliği taşıdığı görülmektedir (Aykaç, 2009). Programda bulunan ögelerin tanımları şu şekildedir:

Hedef: Bireyde tasarlanan yaşantı sonucu sahip olması beklenen davranışlardır (Sönmez, 2003). Günümüz programında kazanım olarak geçer.

İçerik: Kazanımlara ulaşmak için bir araçtır ve bu nedenle kazanımlarla tutarlı olmalıdır (Sönmez, 2003).

Öğretme-Öğrenme Süreci: Eğitim ortamlarının nitelikli şekilde tasarlanarak kazanımlara ulaşmada yöntem ve tekniklerin en yüksek faydayı sağlamasıdır (Aykaç, 2009).

Değerlendirme: Öğrenciye kazandırılması hedeflenen davranışa ne ölçüde ulaşılabildiğidir. Eğitim programlarının işlevselliği de değerlendirme ögesi sayesinde raporlanır. Bu sayede revize edilerek daha iyiye gitmesi sağlanır (Ertürk,2013).

Kısaca eğitim programı, içine değerlendirme, içerik, öğretme durumları ve hedef kavramlarını alan, nitelikli bireylerin yetiştirilmesine yönelik işlevsel bir süreçtir (Aykaç, 2009). Eğitimciler de tüm bunları göz önünde bulundurarak ülkelerinde işlerliği yüksek olacak eğitim programları geliştirmeye çalışmaktadır. Geliştirilen eğitim programlarının temelinde eğitim modelleri veya akımları vardır. Bunlara Rousseau'nun Doğacı Yaklaşımı, Tolstoy'un Anarşist Okul Modeli, Reggio Emilia Girişimi, Paulo Freire Girişimi, Montessori Yöntemi, Sudbury Valley Okulları, Ev Okulu, Waldorf Okulları, Özgür Okullar gibi modeller ve akımlar örnek gösterilebilir. Eğitim ile ilgili program yaklaşımları; program alanları, tema veya gelişimsel alanlara göre düzenlenmektedir. Temelde düzenlemeler farklı olsa da programlar hazırlanırken benzer amaç ve endişeler içerir. Eğitim programının tanımları çeşitlilik gösterse de bir eğitim programı hazırlanırken bir takım sorular yanıtlanmalıdır. Bireyler neden öğrenecek? Bireyler ne öğrenecek? Bireyler nasıl öğrenecek? Bireylerin ne derece öğrenip öğrenmediği nasıl anlaşılacak? Bu soruların yanıtları ile eğitim programının ögeleri belirlenir (Şeker, 2014). Bununla beraber çağımızda artık eğitim programları geliştirilirken sınırların kalkmakta olduğu dünyayı göz önüne almak gerekir. Eğitim programının bir alt kategorisi öğretim programıdır. Eğitim programının amaçlarına ulaşılması için detaylı bir planlama sunar (Dirik, 2014).

Demirel'e (2002) göre öğretim programı, bireye bir ders ile kazandırılması planlananların kuvvetli bir öğretim hizmeti sayesinde mümkün olmasını sağlar. Öğretim programı kısaca farklı branşlardaki derslerin öğretimi için tasarlanmış çalışma

olarak tanımlanabilir. Türkiye’de geçmişten günümüze öğretim programları dönemin gerekliliklerine yönelik güncellenmiştir. Özellikle 2005 yılı ile beraber Türk eğitim yaklaşımında köklü değişiklikler yaşanmıştır. Bilhassa uluslararası yönelişlerle de beraber öğrenciyi merkeze alan programlar geliştirilmiştir. Türkiye’de eğitim ve öğretim faaliyetleri Millî Eğitim Temel Kanunu’na uygun olarak her ders bazında öğretim programı ile düzenlenir. Öğretim programlarında programın yapısı, programın kazanımları bunların yanı sıra bir dersle ilgili ulaşılması gereken kazanımlar üniteler altında verilmektedir. Programlar öğretmenlere yol haritası olarak sunulmaktadır. Her öğretim programı, kapsadığı dönemin gereksinimlerine göre hazırlanır ve eğitimdeki önceliklere, kültürel ve toplumsal duyarlılıklara da programda yer verilmektedir (Melanlıoğlu, 2010). Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2017 yılında hazırladığı ve uygulamaya koyduğu son öğretim programında bir önceki yıllardan farklı olarak Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı genel ağından taslak niteliğinde yayınladığı programa dair 20 gün süreyle veliler ve öğrencilerin de görüşlerini almıştır. Her ders için ayrı hazırlanmış yeni öğretim programları bu adımdan sonra sonlanmış ve paylaşmıştır.

Günümüzde özellikle teknoloji ve bilim takip etmeyi zorlaştıran bir hızda değişmiştir ve değişmektedir. Bu değişimler insanlardan gerçekleştirmesi umulan beklentileri de değiştirmiştir. Bireyin “bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan gibi” özellikleri ön plana itmiştir (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018). Bu özelliklere sahip bir kişinin yetiştirilmesi görevi de eğitim kurumlarına düşmektedir. MEB ilköğretim öğretim programında “farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018). Günümüz insanından beklenen üst bilişsel becerilerin kullanılmasını sağlayacak şekilde kalıcı öğrenme sağlayabilecek çeşitli yetkinlik ve değerleri de içeren kapsamlı öğretim programları toplamı oluşturulmuştur. Programın amacı MEB tarafından şu şekilde aktarılmıştır “İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018).

Öğretim programın bakış açısını oluşturan ana unsur Türk eğitim sisteminin öz amacı olan değerler ve yetkinliklerdir. “Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarımıza aktaracağımız öz mirasımızdır” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018). Öğretim programı ile değerlerin öğrenciye kazandırılması ve davranışa dönüşmesi amaçlanır. Bunun yanı sıra yetkinlikler de çok önemlidir. “Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018). Değerler ve yetkinlikler ayrı düşünülemez. Bu iki kavram birbirinin bütünleyicisidir. Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018). On tane kök değere bağlı alt değerler de mevcuttur. Bunların öğretme sürecinde bireyde davranışa dönüşmesi hedeflenmektedir. Öğretim programında yetkinlikler sekiz ana başlıkla kategorilenmiştir. Bunlar, “ana dilde iletişim, yabancı dilde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018). Programda herbiri detaylı şekilde açıklanmıştır.

Öğretim programları hazırlanırken izlenen ilke, “insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi” olmuştur (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018). Bu sebeple gelişim, tek bir yapıda olamaz evresel olabilir. Evreler heterojen yapıdadır. Programlar hazırlanırken de bu çeşitlilik gözetilmiştir. Burada da bu çeşitliliği sağlaması adına görev daha çok öğretmene bırakılmakta ve öğretmenin gerekli uyarlamaları yapması beklenmektedir. “Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinde” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018). Buna örnek olarak dil ve düşünce gelişimi arasındaki ilişki verilmiştir. Dil gelişimi beraberinde düşünce gelişimini oluşturduğu bu nedenle öğretmenlerden gelişim alanlarının birbiri ile olan bağlantısı göz önünde tutularak öğrencilere yaklaşılması beklendiği belirtilmektedir. Öğretim programlarında bireysel farklılığın çok önemli olduğu bu konuda hassas olunması gerektiği belirtilenlerden bir başkasıdır. Yeni öğretim programlarının genel amaç ve perspektifi bunlara dikkat çekecek şekilde açıklanmıştır.

Günümüzde insanlar bilgiye çok daha kolay ulaşabilir durumdadır ve bu gelişim eğitime de yeni bir hareket kazandırmıştır. Bu nedenlerden dolayı küreselleşen dünyaya yetişen çocuklarımız için birçok ülkede uluslararası eğitim bağlamında çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda Türkiye’de de son yıllarda birçok değişim yaşanmaktadır. Türkiye’de yer alan uluslararası eğitim sistemleri ve uluslararası okullar artmış, küresel değerlere uygun eğitim arayışı için bir alternatif yaratılmaya başlanmıştır. Özellikle uluslararası eğitim alanında en kapsamlı yapılandırmalardan biri olan misyonunda uluslararası bakış açısının altını çizen Uluslararası Bakalorya (International Baccalaureate; UB), MEB’in belirlediği eğitim programı ile beraber yürütülen Türkiye’de çeşitli okullarda günden güne artarak tercih edilen bir eğitim programıdır. Uluslararası Bakalorya Organizasyonunun kuruluşunu araştırdığımızda 1920’lerde ilk adımlarının atıldığı görülmektedir. Uluslararası Bakalorya Örgütü (UBO), özellikle asker ve diplomat gibi devamlı yer değiştirmek gerektiren mesleklere sahip kişilerin çocuklarının bu değişimden kaynaklı farklı müfredatlarla karşılaşma sorununu çözmek amacıyla ortaya çıkan kuruluştur (Uluslararası Bakalorya Organizasyonu, 2018). UB’nin misyonu titiz değerlendirmeler ile öğrenme profiline sahip evrensel anlayışta bireyler yetiştirmek amacıyla okullarla uluslararası boyutta çalışmaktır. Bireye kazandırılması hedeflenen davranışların tetikleyicisi olan misyon, UB’ye dünya okulu niteliği katar. UB Dünya Okulları, hedeflerini gerçekleştirebilmek adına yakından uzağa yerel, bölgesel, ulusal, uluslararası ve küresel bağlamda yardımcı olmak ister (UBO, 2018). Uluslararası Bakalorya, açık görüşlülükle dünyayı sorgulayan ve dünya barışının sağlanmasında etkin rol alacak bilinçte duyarlı bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu hedefe ulaşmada uluslararası bakışa sahip olmak önemlidir ve bir bireyin bu özelliği ancak küçük yaşlarda bulunduğu sınıftaki arkadaşlarının bakış açısını dikkate alabilmesi ve bunun üzerine düşünebilmesi ile başlamaktadır. Bu hedefe ulaşma gayesiyle, “organizasyon, zorlu uluslararası eğitim ve titiz ölçme-değerlendirme programları geliştirmek için okullarla, hükümetlerle ve uluslararası kuruluşlarla çalışmaktadır. Bu programlar, dünyadaki tüm öğrencileri, farklılıkları ile birlikte başkalarının da haklı olabileceğini anlayan etkin, sevecen ve yaşam boyu öğrenen kişiler olmaya teşvik eder” (UBO, 2018). UB’de bu bağlamda yürütülen dört program vardır:

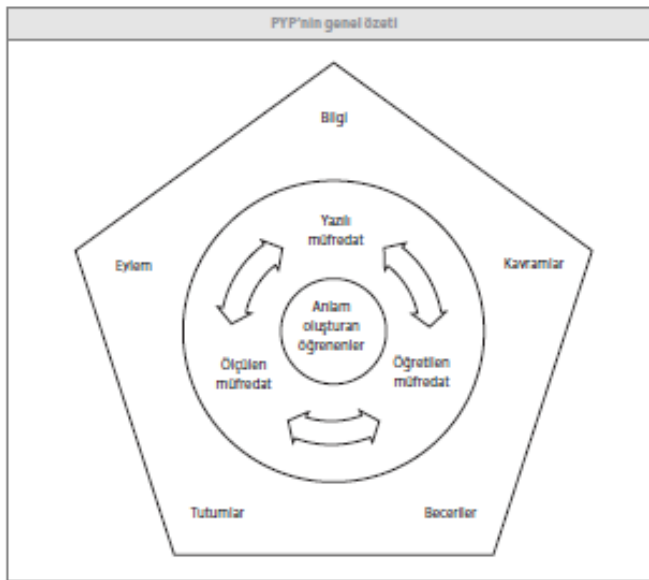
1) İYP (İlk Yıllar Programı, 3-12 yaş): İYP, öğrencileri kendilerine ve başkalarına saygıyı gösterir ve çevrelerindeki dünyaya katılma kapasitesine sahip aktif, sevecen, ömür boyu öğrenenler olmak için hazırlar.

2) MYP (Orta Yıllar Programı, 12-16 yaş): Öğrencileri gerçekleştirdikleri şeyler ile hakikat dünya arasında uygulanabilir ve kullanışlı bağlantılar kurmaya teşvik eden zorlu bir çerçeve olan MYP, tasarımı gereği kapsamlıdır; tüm ilgi ve akademik yetenek öğrencileri, katılımlarından yararlanabilir.

3) DP (Diploma Programı, 16-19 yaş): Araştırmalar DP seçiminde birçok fayda öneriyor. “Program, mükemmel genişliği ve derinliği olan; fiziksel, entelektüel, duygusal ve etik açıdan gelişen öğrencileri geliştirmeyi” amaçlamaktadır.

4) CP (Kariyer Programı, 16-19 yaş): CP, kariyerle ilgili eğitimde çalışan öğrencilerin ihtiyaçlarını belirten uluslararası bir eğitim çerçevesidir. Daha ileri / yüksek öğretim çıraklık ya da istihdam sağlar (UB0, 2018). UB devamlı olarak değişmekte olan dünyanın getirdiği zorluklara hızla uyum sağlayabilen bireyler yetiştirmek amacıyla İYP’yi geliştirmiştir.

İYP bir müfredat çerçevesidir. Çerçeve, öğrenen, öğrenme, öğrenen ve öğrenme topluluğu (buna okul diyebiliriz) olmak üzere üç dalı barındırmaktadır. Bunların hepsi de özne olmayı vurgular. Bu İYP’nin ana ilkesidir. “Yazılı, öğretilen ve değerlendirilen müfredatın odağını, öğrenen ve öğrenme topluluğu gibi insan öğeleriyle genişletmek, okul topluluğuyla bağlantılı herkesin öğrenme ve öğretimi etkilemek için bir sesi, tercihi ve sahipliği olduğunun altını çizer. Bu bütüncül bileşenler uyumlu bir bütün oluşturmak için birbirini tamamlar ve pekiştirir.” (UBO, 2018). Şekil 1’de gösterilen model İYP’nin bütüncül yaklaşımını özetlemeye çalışmaktadır. Temel unsurları, yazılı, öğretilen ve ölçüp değerlendirilen müfredat bileşenlerini, disiplinlerüstü temalarla dersleri ve okuldaki bütün ilgili tarafları bir bütün olarak sunmaktadır.

Şekil 1.İYP’ye Genel Bakış

Kaynak. İYP'yi gerçekleştirmek: Uluslararası İlköğretim İçin Müfredat Çerçevesi, 2018, s.63.

Çocuklar kendileri başkaları ve çevrelerindeki dünya ile ilgili araştırma-sorgulama yapar, sorular sorar, merak eder ve kuram geliştirirler. Çocuklar keskin gözlemci ve araştırmacıdırlar. Deneyimleri ve etkileşimleri aracılığıyla karmaşık, çok katmanlı algı ve anlayışları doğal olarak oluştururlar. Öğrenenin özne olması anlayışı aracılığıyla, İYP boyunca öğrenci hem kendi hem de başkalarının öğrenmesinden sorumlu tutulmaktadır. Öğrenenin özne olması, öğrencinin kendisinin başarıma yeteneğine sahip olduğu inancıyla bağlantılıdır (UBO, 2018).

Bandura (2001), tarafından sosyal-bilişsel kuram kapsamında geliştirilen kavrama göre, özne olma, “İnsanlara kendi kişisel gelişimlerinde, kendilerini uyarlamada ve değişen zamana göre kendilerini yenilemekte söz sahibi olma yetisi kazandırır” şeklinde tanımlanmıştır.

Özne olan İYP öğrencileri kendi inisiyatiflerini ve iradelerini kullanır, kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu alır ve öğrenmelerine sahip çıkarlar. Öğrenciler, kendi öğrenmelerini güçlü bir kimlik anlayışı ve öz-inançla ve diğerleriyle bağlantılı olarak yönlendirir, böylece bir yandan da topluluk duygusu ve başkalarının düşünceleri, değerleri ve ihtiyaçları konusunda farkındalık geliştirirler (UBO, 2018).

Uluslararası Bakolorya temelini öğrenen profiline dayandırır. Öğrenen profilinin özellikleri, “entellektüel, kişisel, duygusal ve sosyal büyümeyi içeren çok çeşitli insani yeterlilikleri ve sorumlulukları” temsil eder (UBO,2018). Bu özelliklerin gelişimi ve gösterilmesi, öğrencilerin kendilerine, başkalarına ve çevrelerindeki dünyaya saygı duyan, uluslararası bilince sahip, etkin ve duyarlı topluluk üyelerine dönüşmeleri için temel teşkil etmektedir

Öğrenme topluluğu, öğrenen profilini kullanır ve bütünlüğünü sağlarken, bir yandan da kendi eşsiz bağlamını ve ortamını göz önünde bulundurmaktadır. Uluslararası Bakalorya öğrenenleri Şekil 2’de verilen özelliklere sahip olmak için uğraşmaktadır.

UB Öğrenen Profili	
Araştıran-sorgulayan	Araştırma ve sorgulama için gerekli becerileri geliştirerek merakını besler. Tek başına ve diğerleriyle birlikte nasıl öğreneceğini bilir. Şevkle öğrenir ve öğrenme isteğini yaşam boyu sürdürür.
Bilgili	Çeşitli disiplinlerden yararlanarak bilgiyi araştırır ve kavramsal anlayış geliştirir. Yerel ve küresel önemi olan sorunlar ve fikirlerle ilgilenir.
Düşünen	Karar alırken gerekçelendirebilir. Etik kararlar alır. Problem çözme ve yaratıcı düşünme becerisini kullanarak harekete geçer.
İletişim Kuran	Çeşitli dillerde kendini ifade edebilir. İletişim kurmanın yollarını kullanır. Doğru iletişim kurar.
İlkel	Hak kavramının bilincinde olarak dürüstlikle hareket eder. Davranışlarının sonucunun sorumluluğunu alır.
Açık görüşlü	Hem kendi hem de diğer insanların geleneklerinin değerini bilir. Farklı bakış açıları arar, değerlendirir ve bu deneyimlerinden yararlanır.
Duyarlı	Olaylar ve kişilerle empati kurar, şefkat ve saygı gösterir.
Riski göze alan	Belirsizliğe ihtiyat ve kararlılıkla yaklaşır. Zorluklar ve değişim karşısında becerikli ve dayanıklıdır.
Dengeli	Dünyadaki dayanışmanın farkındadır. Kendilerinin ve başkalarının iyiliği adına dengenin önemini bilir. Yaşantısında, günlük aktivitelerini planlarken beslenirken denge kurar.
Dönüşümlü Düşünen	Kendi penceresinden deneyimlediklerini katarak dünyayı derinlemesine düşünür. Öz değerlendirme yaparak güçlü ve güçsüz yanlarını anlamaya çalışır. Bu sayede gelişimini destekler.

Şekil 2. UB Öğrenen Profili

Kaynak. PYP'yi gerçekleştirmek: Uluslararası İlköğretim İçin Müfredat Çerçevesi, 2018, s. vi

Öğrenme topluluğu öğrencileri öğrenen profillerinin özelliklerini geliştirmekte ve sergilemekte, yerel bağlama ve her öğrencinin gelişim aşamasına uygun şekilde destekler ve besler. Öğrenme topluluğunun tüm üyeleri öğrenen profilinin değerlendirilmesi, takdir edilmesi, sergilenmesi ve kutlanmasında önemli bir rol

oynamaktadır. Öğrenen profilinin özellikleri öğretmenlere, öğrencilere ve ebeveynlere ortak bir dil sunar.

İYP müfredatı bir çerçeve olarak görür ama tanımını onu oldukça kapsayıcı yapar. UB şuna inanmaktadır: “bütün öğrenciler, programa tam manasıyla katılmak üzere desteklenmelidir ve okulun müfredatı, okulun sorumluluğunu üstlendiği akademik ve akademik olmayan bütün öğrenci etkinliklerini içerir” (İYP’yi gerçekleştirmek: Uluslararası İlköğretim İçin Öğretim programı Çerçevesi, 2010) .

İYP fikir, konu ve kavramların yazılı hale dönüştürüldüğü yazılı müfredatı önemser ama yazılı müfredatın dünyanın her yerinde öğretmenler tarafından uygulamaya dökülebilmesi esastır. Uygulama doğru olmazsa yazılı müfredat yeterli olamaz. Bu nedenle, İYP’de uygulamaya dair her türlü hizmet içi eğitimin hem UBO tarafından hem de okullar tarafından sağlanması önemlidir. Yazılı müfredatın yanı sıra ölçülen müfredat mevcuttur. “Ölçülen müfredat, her bir öğrencinin gerçekten öğrendiklerinin ölçülüp değerlendirilmesi ile ilgilidir. Öğrenme üzerinde odaklanan çeşitli özgün ve amaca yönelik ölçme ve değerlendirme stratejilerinin geliştirilmesi, müfredata denge ve bütünlük getirir, öğretmenlere amaçlarını hatırlatır” (İYP’yi gerçekleştirmek: Uluslararası İlköğretim İçin Öğretim programı Çerçevesi, 2010) .

Özetle İYP’nin müfredat tanımı, “yazılı müfredat, öğretilen müfredat, ölçülen müfredat” şeklinde verilen üç öğeden oluşur ve üç öge de birbiriyle ilişkilidir. İYP’nin yazılı müfredatı, “bilgi, kavramlar, beceriler, tutumlar ve eylem” temel öğelerini içerir. İYP yazılı müfredatı gelişime uygun biçimde planlanmalı ve kullanılmalıdır. Müfredat, kısa vadede basitçe neyin işe yarayacağına bakmaktansa, uzun vadede öğrencilerin gelişimi için en iyisinin ne olacağına göre, öğrencilerin ne öğrenmesi ve yapabilmesi gerektiğini dikkate almalıdır. Her bir öğrencinin ihtiyaçlarına, ilgilerine ve yetkinliklerine dayalı olmalıdır. Bu gelişim yaklaşımı, şunları dikkate alır: “Yaş grubu için olağan olan özellikler, yetenekler ve ilgiler. Öğrencilerin öğrenme hızları ve bir yaş grubunda görülebilecek olağan değişiklikler. Bireysel gelişim örüntülerinin karmaşık olması ve sıralı olmaması. Öğrenmenin “her biri önemli ve birbirleriyle bağlantılı olan” zihinsel, sosyal, kişisel olgular arasında bir denge olması. Her öğrencinin olgunluğunun yaşadığı gelişim aşamalarına bağlı olması ve daha önce alınan olumlu ve olumsuz geri bildirimlerin etkisi” (UBO, 2018) .

Öğretilen müfredat ise iyi sınıf uygulamalarının kuramı ve uygulanmasını detaylı anlatır. İYP’yi öğrenenler kimi zaman şu soruyu sorar “Bu bir müfredat mıdır yoksa yaklaşım mı?” cevap “her ikisi de” olur. İYP müfredatı, öğretme ve öğrenme

yaklaşımını içerecek biçimde ve uygulamada her ikisinin birbirinden ayrılmadığını kabul ederek tanımlanmaktadır. Öğretilen müfredat, yazılı müfredatın eyleme geçilmiş halidir. Bu öğelerin öğretim sürecinde beraber ilerleyeceği kabul edilir. Bunun sağlanabilmesi adına programda verilen öneriler şu şekildedir: “öğrenen profili yoluyla” bir diğeri “disiplinlerüstü temalarla bağlantılı kavramlara dayalı ana fikirlerin incelenmesi yoluyla” ve son olarak “ortaklaşa planlama süreci yoluyla” (UBO, 2018). Ölçülen müfredat olan ve etkili ölçme-değerlendirme kuramı ve uygulamalarının detaylı olarak verildiği bölüm tezin bulgular kısmında ele alınacaktır.

Türkiye’de yıllardır yeni eğitim programları denenmektedir. Buradaki amaç toplum için en iyi olana ulaşmaktır ve bu da uygulanan eğitim programlarının değerlendirilip geliştirilmesi ile sağlanabilir. Program değerlendirme döngüsel ve bütünseldir. Bu nedenle, program değerlendirme yapılırken sistematik bir sürece uymak gerekmektedir. Bu sayede nitelikli bir program değerlendirme yapılabilir (Kaya, 1997). Eğitim programı geliştirilirken önemli bir adım da dünyadaki gelişmeleri takip etmek olacaktır. 21. yüzyıla hazırlanan öğrenciler araştıran, sorgulayan, iletişim kuran gibi çeşitli beceriler ile donatmak gerekmektedir. En önemli becerilerden biri de küresel bakış açısına sahip olmaktır. Öğrencilerin özelden genele yayılan bir bakış açısı ile ülkesinden yola çıkarak dünyayı algılamasını sağlayacak fırsatlar oluşturmak, bu bakış açısı ile hem farklılıklara saygı duyan hem de farklılıklardan beslenen bireyler olmalarını sağlamak için eğitim programı geliştirirken de küresel çapta düşünmek ve araştırmak gerekmektedir.

Dünya çapındaki eğitim sistemleri, giderek daha fazla öğrenci öğrenimini ve eğitimini geliştirmek için değerlendirmenin öğretimle nasıl bütünleştirileceğine odaklanmaktadır (Shute & Becker 2010). Eğitim programları oluşturulurken içeriğinde bulunan ölçme ve değerlendirme politikası oldukça önemlidir. Bu basamağın doğru çalışması sayesinde programın işlevliği hakkında bilgi edilebilir ve geliştirilebilir. Ölçme ve değerlendirme yapıldıktan sonra en önemli şey sonuçların yorumlanabilmesidir. Yorumlama sırasında hata payının düşük olması çok önemlidir. Aksi takdirde küresel çapta ses getiren bir millet olmak mümkün değildir. Buradan hareketle eğitim alanında yapılacak her eğitim-öğretim çalışmasının başarıya ulaşması adımıyla önce ölçme ve değerlendirme gelir. Eğitim sisteminde ölçme ve değerlendirme kavramları, dönüt sistemi gibi görülmektedir. Ulaşılması amaçlanan kazanımlara öğrencinin ne ölçüde ulaştığına bakılarak öğretim süreci gözden geçirilir elde edilen sonuçlar gerekli kişilere iletilir (Baykul ve Turgut, 2012). Ölçme,

gözlemlenen varlığın soyut ya da somut olmasına, büyük ya da küçüklüğüne, azlık veya çokluğuna göre ölçülecek olan varlığın kendine özgü ölçü birimiyle ölçülerek sayısal verilerle, sembollerle gösterilmesidir (Karasar, 2016). Değerlendirme ise ölçme ile elde edilen verilerin belli ölçütlere göre karşılaştırılıp yorumlanarak bunun sonucunda birey hakkında olumlu ya da olumsuz bir kanıya varma işlemidir. Örneğin bir öğrencinin girmiş olduğu sınavlardan aldığı notların o dersin geçme notuna göre karşılaştırılıp altındaysa kaldı üstündeyse geçti şeklinde yorumlanarak bir yargıya ulaşmaktır (Baykul ve Turgut, 2012). Eğitimde istendik davranışlarda öğrencilerin eriştikleri yetkinlik ve kararlılık derecelerinin tespit edilmesi ve istendik davranışlar kazanılmamışsa nedenlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu tespitler ölçme ve değerlendirme yoluyla yapılabilmektedir. Eğitimde, ilgili kazanım ve derslerle ilgili olarak öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının, hazırbulunuşluk seviyelerinin, öğrenme isteklerinin, sağlanan öğretim hizmetlerinden yararlanma durumunun ve eriştikleri öğrenme düzeylerinin belirlenmesi için ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerinin uygulanması gerekmektedir (Özçelik, 2010). Ölçme ve değerlendirme sonuçları eğitime dair alınacak kararların dayanağıdır. Bu nedenle öğrencilerin ilerlemelerini izlemek veya programı değerlendirmek gibi amaçlar temel görevidir (Korkmaz, 2004).

Küreselleşen dünyaya ayak uydurmak için geliştirilen eğitim programlarının işlevselliği ile ilgili dönütler alarak programı revize edebilmek, daha iyiye taşıyabilmek için değerlendirme şarttır. Eğitim sistemine dahil olan her bir çocuk, her birine öğrenci denilse de birbirinden farklı, kendine özgü ve biriciktir. Bu nedenle benimsenen eğitim ve öğretim programları onların geleceği için önemlidir. Bunun yanı sıra eğitimin en önemli bileşenlerinden biri de öğretmenlerdir. Program geliştirenler, istedikleri programları geliştirmeleri ardında bunları gerçekleştirip değerlendirebilmek ve dönütlerle geliştirmeye devam edebilmek için öğretmenlere ihtiyaç duymaktadır. Eğitimde öğretmenin önemi ve rolleri her zaman önemini korumaktadır. Türk Dil Kurumu'na göre (TDK) öğretmen, “Bilgi öğretmeyi meslek edinmiş kimse”, “hoca”, “muallim”, “muallime” şeklinde tanımlanır (TDK, 2021). Öğretmenlik 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda “Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği.” şeklinde verilmiştir. Öğretmen de tanımlanan bu işi yürüten kişidir. “Öğretmen, devletin eğitim politikalarını uygulamaya koyar ve uygulama sonuçlarıyla politikaları etkiler aynı zamanda uzmanlık çalışmaları ve araştırmalardan yararlanır ve bu çalışmalara da önemli katkılar sağlar” (Varış, 1988).

Öğretmenler için 2006 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmen mesleği genel yeterlikleri açıklanmıştır. “Öğretmen yeterliği, öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli olarak yerine getirebilmeleri için sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve tutumlardır” (MEB, 2017a). “Mesleki bilgi, tutum, mesleki beceri ve değerler” şeklinde üç ana yeterlik alanı ve bunlara bağlı olan 11 alt yeterlik 2017 yılında yapılan güncelleme ile “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” olarak belirlenmiştir. Mesleki beceri ana yeterlik alanının altında ölçme ve değerlendirme alt yeterliğine yer verilmiştir. “Amerika Birleşik Devletleri Öğretmenler Federasyonu” [American Federation of Teacher (AFT)], “Ulusal Eğitimde Ölçme Konseyi” [National Council on Measurement in Education (NCME)] ve “Ulusal Eğitim Kurumları” [National Education Association (NEA)] tarafından 1990 senesinde öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme sorumlulukları tayin edilmiştir. Bunlar “eğitim öncesi, eğitim esnası, eğitim sonrası, öğretmenin okul içi ve okul çevresinde katıldığı etkinlikler ve öğretmenlerin daha geniş eğitimci topluluklarıyla katıldığı etkinlikler” olmak üzere beş kategoride ele alınmıştır (AFT, NCME & NEA, 1990).

AFT, NCME ve NEA kurumlarınca “eğitimde ölçme değerlendirmede öğretmen yeterlik standartları” yedi maddede toplanmıştır. Bu standartlar şu şekildedir (AFT, NCME & NEA, 1990) :

1. Öğretim kararlarına uygun ölçme ve değerlendirme metotlarını seçme becerisine sahip olma.
2. Öğretim kararlarına uygun ölçme ve değerlendirme metotlarını geliştirme becerisine sahip olma.
3. Ölçme metotlarının sonuçlarını yorumlama, puanlama ve yönetme becerisine sahip olma.
4. Eğitimle ilgili karar verirken ölçme değerlendirme sonuçlarını kullanma becerisine sahip olma.
5. Öğrenci değerlendirilmesinde kullanılacak geçerli notlandırma sistemini geliştirme becerisine sahip olma.
6. Ölçme sonuçlarını öğrencilere, ebeveynlere, eğitimcilere ve bireylere iletme becerisine sahip olma.
7. Etik ve yasal olmayan uygulamaların farkında olma becerisine sahip olma.

Alanyazın incelendiğinde UB programları ile ilgili yapılmış çeşitli çalışmalara rastlanmıştır. Güler ve Yaltırık (2011), İYP’nin güçlü ve zayıf yönlerini öğretmen görüşleri ile ortaya koymayı ve bu sayede edindikleri iyi örneklerin Türkiye’de geliştirilen ve uygulanan eğitim programlarında da yararlanılmasını sağlamayı

amaçlamışlardır. Akdoğan (2014), doktora tezinde Türkiye’deki UB İYP Programı uygulayan okulları etkili okul özellikleri ve okul kültürü açısından incelemiştir. İYP uygulayan okulların okul kültürü ile etkili okul özellikleri arasında yüksek düzeyde bir pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaycı (2014), yaptığı araştırmada İYP programının içerik boyutunun ve öğrenci kazanımlarının tanımlanmasını amaçlamıştır ve çalışma sonucunda, İYP içerik boyutunda yer alan sorgulama temalarının ve öğrenen profilinin var olan MEB programını zenginleştirilmesini sağlayabileceği önerilmiştir. Şengül (2015), yaptığı araştırmada Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programı ve Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) 4. sınıf öğrencilerinin kesirler konusunda sahip oldukları kavram yanılgılarını karşılaştırmayı amaçlamıştır. İYP öğrencileri MEB öğrencilerinden daha yüksek doğru cevap ve daha düşük kavram yanılgısı oranları göstermiştir. Lüddecke, F. (2016), İYP’nin otantik bir müfredat örneği olması üzerine bir araştırma yapmıştır. Polat (2019), yüksek lisans tez çalışmasında “Uluslararası Bakalorya Diploma Programının Türk Okullarındaki Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” üzerine çalışmış, Vatansever (2019), Milli Eğitim Bakanlığı ilkökul 2. sınıf öğretim programları ile uluslararası bakalorya ilk yıllar programının karşılaştırılmalı değerlendirilmesi için bir yüksek lisans tez çalışması gerçekleştirmiştir. Uçman (2019), yüksek lisans tezinde uluslararası bakalorya ilk yıllar programını uygulayan okullar ile MEB öğretim programı uygulayan ilkökulların etkili okul özelliklerinin ve öğretmen mesleki motivasyonlarının karşılaştırılmasını çalışmıştır. Öztürk (2020), yüksek lisans tez çalışmasında MEB Programı ve UB Diploma Programının okul yöneticilerinin program yönetimi becerileri açısından karşılaştırmıştır. Midilli (2020) doktora tezinde uluslararası bakalorya diploma programı ve Milli Eğitim Bakanlığı programı öğrencilerinin farklı değişkenler bakımından karşılaştırmıştır. Alanyazın incelendiğinde UB programlarının uygulanması üzerine veya UB programları ile MEB programları uygulayan öğretmenler veya öğrencilerin çeşitli özellikler açısından karşılaştırma çalışmalarının yapıldığı görülmektedir. Fakat UB programlarının ölçme ve değerlendirme yaklaşımları üzerine veya MEB öğretim programları ile karşılaştırılmasını doğrudan inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Özetle belirtmek gerekirse eğitim programlarının milletlerin geleceğini biçimlendirmede hayati ehemmiyeti vardır. Bu sebeple, eğitim programlarının toplumsal değişime paralel şekilde devamlı geliştirilmesi gerekmektedir. Eğer bu göz ardı edilirse uygarlık seviyesinde dünya genelinde geride kalan milletler ortaya çıkabilir. Programlarla değişen dünyaya bireyin uyum sağlaması amaçlanmalıdır.

Eğitim programı denilince akla “hedef, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme” unsurları gelmektedir. Değerlendirme öğrencilerin ne öğrenip öğrenmediğinin görülmesinin yanı sıra programın etkisinin de ölçülmesini sağlar. Bu da değerlendirme basamağının önemini altını çizmektedir. Bir bakıma o olmadan program olmaz denilebilir. 2000’li yılların başından itibaren uluslararası öğrenci değerlendirmeleri eğitim alanındaki politika belirleyiciler ve eğitimcilerin dikkatini çekmektedir. Bu değerlendirmelere katılım her geçen yıl artmaktadır. OECD (“Organisation for Economic Co-Operation and DevelopmentUluslararası Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü”) bünyesinde yürütülen PISA (“Programme for International Student Assessment- Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı”), IEA (“International Association for the Evaluation of Educational Achievement- Uluslararası Eğitim Başarılarını Değerlendirme Kuruluşu”) tarafından yürütülen TIMSS (“Trends in International Mathematics and Science Study-Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması”) ve PIRLS (“Progress in International Reading Literacy Study-Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi”) katılımcı ülkelerin eğitim adına yaptıkları yatırım ve eğitim sistemlerinin başarısı gibi konularda veri sağlayarak bir kıyaslama yapılmasını sağlamaktadır. OECD ‘nin ölçme ve değerlendirmede beklentilerini paylaştığı “Daha İyi Öğrenme için Sinerjiler” maddeleri EK 1’de verilmiştir. Bu uluslararası değerlendirmelerin sonuçlarına göre ülkeler tedbirler almakta hatta reformlar yapabilmektedir. Fen, matematik ve okuma becerileri üzerine veri sağlayan TIMSS ve PIRLS 4. ve 8. sınıf öğrencilerine uygulanmaktadır. Bu da yapılan sınavların ilkokulda başladığını göstermektedir. UB uygulayıcısı okullar ile uygulamayan okulların uluslararası değerlendirmelerdeki durumları üzerine yapılan çalışmada sonuçların UB uygulayıcısı okullar lehine olduğunu göstermektedir. Türkiye’nin üstündeki bir çok ülke UB hatta İYP uygulayıcısıdır (Tan ve Bibly, 2011). Hem yerel hem evrensel sebeplerle MEB öğretim programları ile dünya genelinde olduğu gibi Türkiye’de bulunan özel okullarda da uygulaması yükselişte olan İYP’nin ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının amaç, ölçme araç-yöntemleri, raporlama ve uygulayıcı öğretmen özellikleri gibi öğeler bakımından karşılaştırılarak benzerlik ve farklılıkların ortaya konmasına Türkiye’de yapılacak ileriye dönük öğretim programı planlamalarında yol gösterici olabilmesi açısından gerek duyulmuştur.

1.2. Amaç

Bu çalışma ile Millî Eğitim Bakanlığı ilkokul Öğretim Programları ve Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programının ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının amaç, ölçme araç ve yöntemleri, raporlama ile herbirinde öğretmenin rolü karşılaştırılarak programların benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yanıt aranacak olan alt araştırma soruları aşağıdaki gibidir:

1. MEB öğretim programları ve İYP'nin ölçme ve değerlendirme amaçlarındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?
2. MEB öğretim programları ve İYP'nin ölçme araç ve yöntemlerine dair benzerlik ve farklılıklar nelerdir?
3. MEB öğretim programları ve İYP'nin ölçme ve değerlendirmeyi raporlamaya dair benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

1.3. Önem

Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programı evrensel düşünen ve bu düşünce sistemi ile kültürlere saygı duyan öğrenciler yetiştirerek barışçıl bir dünya oluşturmayı hedeflemektedir. Program dünya genelinde uygulanan müfredatların çoğuna uyum sağlayacak biçimde esnektir ve disiplinler üstüdür. Programlarda ölçme ve değerlendirmenin önemi özellikle vurgulanmaktadır. Eğitim programlarının ölçme değerlendirme sayesinde döngüsel olabileceğini yani kendini geliştirebileceğini söylemektedir. Dünya genelinde yükselen bir ilgiyle takip edildiği görülmektedir. Türkiye'deki okullarda da MEB kazanımları ile beraber bir çerçeve şeklinde kullanılmaktadır ve İYP uygulayan okul sayısı sürekli artış göstermektedir. Bu çalışma ile; her iki öğretim programının ölçme ve değerlendirme yaklaşımı detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Böylelikle öğretim programlarının değerlendirme felsefesi hakkında derin bir anlayış sunularak bu okullarda çalışan veya çalışacak öğretmenler için gerekli olan mesleki öğrenme ihtiyaçları ve desteği belirlemede katkı sağlanabilir. İki programın ölçme ve değerlendirme yaklaşımına dair benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koyarak güçlü yönlerini ve sınırlılıklarını öğretmen rolünü de gözönüne alarak belirleyerek “Millî Eğitim Bakanlığı Öğretim Programlarına”, Türkiye’de İYP uygulayan veya uygulamayı planlayan kurumlara, alanda çalışan kişilere yol gösterici

olması bakımından katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu açıdan iki programı karşılaştırmak ileriye dönük planlamalarda bir fikir olabilir ayrıca çalışmanın iki programın da kullanıcıları/ uygulayıcıları arasında genişletilmiş iletişimi ve işbirliğini müjdelemeye hizmet etmesi umulmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma, yapıldığı tarihteki güncel bilgilerle sınırlıdır. Hem MEB öğretim programlarında hem de UBO programlarını uygulayan okullarda ve programın kendisinde geliştirme ve değişiklikler yapılmaktadır.

BÖLÜM 2

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve veri çözümlemelerine ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Millî Eğitim Bakanlığı ilkökul öğretım programları ve uluslararası bakalorya ilk yıllar programının ölçme ve değeriendirme yaklaşımlarının programlar arası fark gösterip göstermediğini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada genel amaca ulaşabilmek için döküman analizi kullanılmıştır. İnternet erişimi ile ulaşılın veya basılı kaynakların incelenmesi ve inceleme sonucu değeriendirilmesi için doküman analizi kullanılır (Karasar, 2005). Doküman analizi, araştırılan konu ile ilgili yazılı olan her türlü veridir.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu doküman analizi için belirlenen dökümanlar temsil etmektedir. Bu nedenle araştırmanın çalışma grubunu dökümanlar oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri döküman analizi ile elde edilmiştir. Öğretim programları ile ilgili bilgiler internet sitelerinden ve basılı kaynaklardan alan yazın taraması ile elde edilmiştir. 2021-2022 yılında Türkiye’de uygulanan MEB Öğretim Programlarına Talim ve Terbiye Kurulu’nun internet sitesinden (<https://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx> 14.06.2021 tarihinde erişilmiştir) ulaşılmıştır. Çalışmaya Türkçe, matematik, hayat bilgisi, fen bilimleri, sosyal bilgiler, görsel sanatlar, müzik, beden eğitimi ve oyun,

trafik güvenliği, insan hakları yurttaşlık ve demokrasi öğretim programları dâhil edilmiştir. Uluslararası Bakolorya ve buna bağlı programlara ait bilgilere ise Uluslararası Bakolorya resmi internet sitesinden (<https://ibo.org/> 14.06.2021 tarihinde erişilmiştir) ve yayınlanan kitapçıklardan elde edilmiştir. Bakanlık ölçme ve değerlendirme çalışmaları ile ilgili bilgiler için resmi sitesinde paylaşılan dokümanlar kullanılmıştır (<https://odsgm.meb.gov.tr/> 25.03.2021 tarihinde erişilmiştir). Bu veriler, programların ortak noktaları ile ayrışan noktalarının belirlendiği doküman analizi tekniğiyle araştırmacı tarafından elde edilmiştir. Araştırmanın birincil veri kaynağını “Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı” tarafından yayımlanan “Öğretim Programları” ile “Uluslararası Bakolorya Organizasyonu” tarafından yayımlanan “İlk Yıllar Programı” oluşturmaktadır. Ayrıca, programlara dair dergi, kitap, kitapçık, tez, makale gibi basılı materyaller ile internet yoluyla ulaşılabilen bilgi kaynakları da araştırmanın ikincil veri kaynaklarını oluşturmaktadır.

Araştırmaya dair toplanan tüm veriler “dokümanlara ulaşma, dokümanların orijinalliğinin kontrol edilmesi, dokümanları anlama, veriyi çözümüleme ve kullanma” aşamalarına uygun olarak özenli bir biçimde tetkik edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Aralarındaki bağlantılar yorumlanmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı 2019-2023 Stratejik Planı ve 2023 Eğitim Vizyon Belgesi’nde yer alan “Öğretim programları tüm kademelerde bütünsel, yetenek kümeleri ile ilişkilendirilmiş, esnek ve modüler yapılar olarak yeniden yapılandırılacaktır.” ifadesi 2023 yılı hedeflerinde MEB öğretim programlarının güncellenmesinin hedeflendiğini göstermektedir. Bu çalışma bu hedef doğrultusunda bir fikir sağlayabilir.

Türkiye’de İYP uygulamasına geçmemiş ama düşünen okullar için İYP’nin Milli Eğitim Bakanlığı öğretim programlarına benzer ve farklı yönlerinin ortaya konulduğu araştırmaların olması karar aşamasında fayda sağlayacaktır. Dünyada bu kadar ses getiren bir program ile alternatif ölçme araçlarına yönelmiş, uluslararası sınavlarda başarısını artırmayı ve ülkeler sıralamasında ön sıralara ilerlemeyi hedefleyen Türkiye için bu çalışma programlar geliştirilirken ölçme ve değerlendirme yaklaşımı belirlenirken bir katkı sağlayabilir.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Doküman analizi yapılırken takip edilebilecek bir dizi aşama vardır ancak bahsedilen aşamalar daha çok genel bir yönerge ya da yol haritası olarak göz önünde bulundurulmalıdır. Araştırmacılar bu aşamaları, araştırma probleminin niteliğine, araştırma amacına, araştırma sürecinde elde edilmek istenilen veriye ya da dokümanları ne kadar kapsamlı ve derinlemesine incelemek istediklerine bağlı olarak yeniden yorumlayabilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Forster'a (1995) göre doküman analizi; dokümanlara ulaşma, orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanma aşamalarına göre yapılır (Akt. Yıldırım & Şimşek, 2016). Corbin & Strauss (2008) ise doküman analizi; gözden geçirme (yüzeysel inceleme), okuma (ayrıntılı inceleme) ve yorumlamayı gerektirdiğini belirtmiştir.

Bu araştırmada öncelikle araştırma problemi ve amaca uygun dokümanlar belirlenmiştir. Belirlenen dokümanların içeriğinin çalışmanın kavramsal çerçevesine uyup uymadığını tespit edilmiştir. Dokümanlar birincil ve ikincil kaynak olarak gruplanmıştır. Ayrıntılı incelemenin ardından yorumlanmıştır.

Dökümanların gerçekliğini, güvenilirliğini, doğruluğunu ve temsil edilebilirliği belirlemek amacıyla yazarı ve orijinal bilgi kaynakları kontrol edilmiş, dokümanın birinci elden tecrübe sonucu mu, yoksa ikincil kaynaklardan mı elde edildiği, tek bir kişi mi yoksa grup tarafından mı oluşturduğu gibi hususlara bakılmıştır. Ayrıca dokümanlar kaynağı ve oluşma biçimiyle birlikte yorumlanmaya çalışılmış ve dokümanlardan çıkarılan sonuçlar mümkünse farklı kaynaklardan doğrulanmıştır.

MEB öğretim programları ve İYP önceden belirlenen boyutlara göre karşılaştırılmış ve karşılaştırma yapılırken elde edilen veriler programların benzerlik ve farklılıklarını ortaya çıkaracak şekilde düzenlenmiştir. Verilerin analizi doğrultusunda ulaşılan bulgular tablolastırılarak sunulmuştur. Bulguların yorumlanmasında, keskin bir dil yerine olasılık içeren esnek bir dil kullanılmış ve geliştirilen önerilerin araştırma bulgularına dayalı olmasına özen gösterilmiştir.

BÖLÜM 3

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmaya ait bulgulara ve bunların yorumlanmasına yer verilmiştir. Bulgular ve yorumlar, araştırma sorularının sıralaması gözetilerek ele alınmıştır.

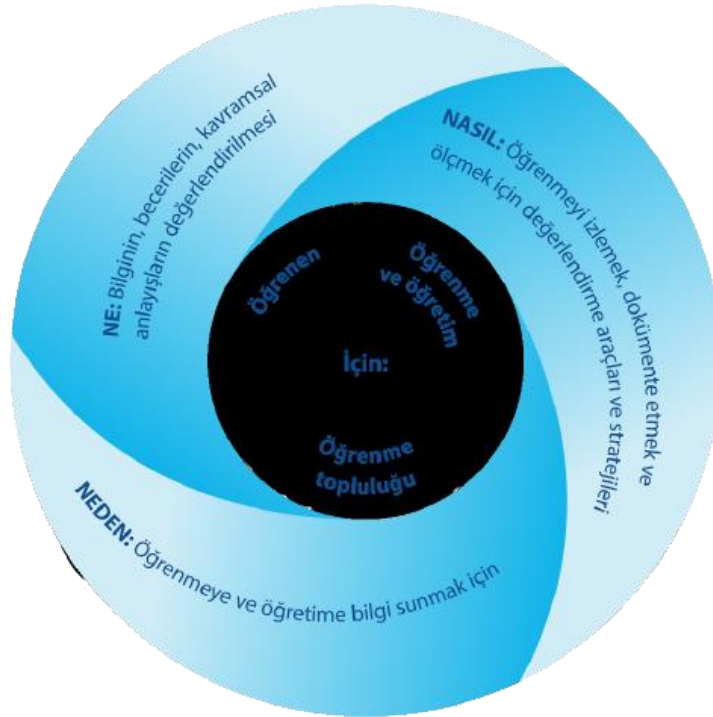
3.1. MEB Öğretim Programları ve İYP'nin Ölçme ve Değerlendirme

Amaçlarındaki Benzerlik ve Farklılıklar

Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim öğretim programları incelendiğinde programların ders bazında ayrı ayrı ele alındığı görülmektedir ancak öğretim programlarının içinde ölçme ve değerlendirme “Öğretim Programlarında Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı” başlığı altında genel olarak ele alınmıştır. Buradan yola çıkarak ders ders ele alınmasına gerek duyulmadığı sonucu çıkarılmıştır. Bu daha önce yapılan MEB öğretim programlarını inceleme çalışmaları hayat bilgisi (Aktay ve Çetin, 2019), matematik (Deveci ve Aykaç, 2020), fen bilimleri (Çakır, Bolat ve Dede, 2020), sosyal bilgiler (Bulut, 2019), ve Türkçe (Kalaycı ve Yıldırım, 2020) ile uyumludur. Genel yaklaşım dışında ders ders ek bilgilendirme yapıp yapılmadığı araştırılmış sadece Türkçe dersi öğretim programında ölçme ve değerlendirme adına ek bir bölüme rastlanmış bu bulgu da yorumlarda ele alınmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'na göre “Ölçme ve değerlendirme sürecinin herkese uygun, herkes için geçerli ve standart olması insanın doğasına terstir. Bu sebeple ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018). MEB öğretim programından aktarıldığı üzere programda ölçme değerlendirme kısmının tüm detayı ile aktarılması hedeflenmemiştir. “Ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarından değil öğretmen ve eğitim uygulayıcılarından beklenir” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018). Verilen bu ifade programda lokomotif görevini görmesi gerekenin öğretmenler olduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin yeterli bilgi ve beceriye sahip olduğu ön görülmüştür. Yukarıda da alıntılanarak verilen ifadeler ölçme ve değerlendirmede benimsenen

esneklik anlayışını yansıtmaktadır. MEB öğretim programlarının temele aldığı program geliştirme tasarım yaklaşımı da ölçme ve değerlendirme yaklaşımına dair bir veri olabilmektedir. Yapılan çalışmalarda fen bilimleri (Çakır ve diğerleri, 2020), hayat bilgisi (Uçuş Güldalı, 2017), sosyal bilgiler (Öztürk ve Kafadar, 2020), Türkçe (Bağcı Ayrancı ve Mutlu, 2017), İnsan Hakları (Aslan ve Aybek, 2018) dersi öğretim programlarının öğrenci merkezli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak Dedeoğlu ve Polat (2021) sosyal bilgiler, hayat bilgisi, matematik ve fen bilimleri programlarında ilkokul seviyesinde konu merkezli tasarım yaklaşımına da rastlandığını belirtmektedir.

İlk Yıllar Programında Ölçme ve Değerlendirme, İlk Yıllar Programı uygulayıcıları için geliştirilen uygulama adı MYIB (<https://internationalbaccalaureate.force.com/ibportal/apex/ibportallanding>) olan platformda İYP'yi gerçekleştirmek: Uluslararası İlköğretim İçin Müfredat Çerçevesi kitapçığında bulunan Ne öğrendiğimizi nasıl bileceğiz? bölümünde yer alan “Ölçülen-değerlendirilen müfredat” ve ayrı olarak yayınlanan “Değerlendirme kitapçığı” gibi bir çok kaynakta detaylı bir şekilde açıklanmıştır. İYP ‘nin değerlendirme yaklaşımı beş unsur etrafında şekillenmektedir. Bunlar “bilginin elde edilmesi, kavramların anlaşılması, becerilerin geliştirilmesi, tutumların oluşturulması ve eyleme geçiş kararının alınması” şeklindedir (UBO, 2018).

Şekil 3. Değerlendirmeyi Entegre Etme

Kaynak. UBO Öğrenme ve öğretim, 2018, sf.72

Şekil 3’te gösterildiği gibi İYP değerlendirme için “ne, neden, nasıl?” sorularını sormaktadır. İYP’nin ölçme ve değerlendirmedeki asıl amacı çeşitli yöntemler ile öğrenme süreci boyunca öğrencilerin ne anladığını, ne bildiğini ve neler yapabileceklerini hatta neler hissettiklerini tanımlamaktır. Ölçme ve değerlendirme, öğrencinin ön bilgisine yani hazırbulunuşluğuna dair bilgilerin toplanmasından sürece ardından sonuç performansının analiz edilmesine uzanan bir yolculuktur. İYP yöneticiden öğretmene, öğretmenden öğrenciye ve hatta veliyi kapsayan öğrenme topluluğunda bulunan her üyenin ölçme değerlendirme nedeni, kapsamı, ölçütleri ve yöntemi hakkında fikrinin olması gereksiniğini savunmaktadır. Bunun yanı sıra programın değerlendirilmesi onun sürekli iyileştirilmesini sağlayacağı için programın etkililiğinin değerlendirilmesi konusunda öğrenme toplulundaki herkesin hassas davranması ve dönüt vermesi gerekmektedir (UBO, 2018). Tüm bunlar ile öğrenende bulunan saklı bilgi “şeffaf, açık ve erişilebilir” hale getirilebilmektedir (Clark, 2012).

MEB öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri yedi madde ile özetlemiştir. Bu maddeler araştırma sorularına göre gruplanmış ve her biri ele alınmış ve her madde İlk Yıllar Programı ile karşılaştırılarak ilenlenmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin olarak 1,3 ve 5. maddelere yer verilmiştir. Maddelerin tamamı Ek 2’de verilmiştir. MEB öğretim programları ve İYP’nin ölçme ve değerlendirme amacı incelendiğinde ne tür benzerlikler ve farklılıklar gösterdiği özetle Tablo 1’de verilmiştir. Sonrasında bulgu ve yorumlar detaylandırılarak açıklanmıştır.

Tablo 1

MEB Öğretim Programları ve İYP’nin Ölçme ve Değerlendirme Amaçlarındaki Benzerlik ve Farklılıklar

MEB	İYP
-Öğrenci Odaklı	-Öğrenci Odaklı
-Süreçsel Değerlendirmenin Önemi	-Süreçsel Değerlendirmenin Önemi
-Öğretmenin Rolü	-Öğretmenin Rolü
	-Ön Değerlendirmenin Önemi
	-Okul Değerlendirme Müfredatı (Devam Ediyor)
	-Kapsam
	-Uluslararası Bilinç
	-Eyleme Geçme
	-Sergi

MEB öğretim programlarına yön veren ilkelerden 1. madde: “Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum

sağlamalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır” şeklindedir (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018). Bu maddenin altında detaylı başka bir açıklama bulunmamaktadır. Yorumlandığında öğretmenlerin MEB öğretim programlarını incelemesinin beklendiği ve dersler bazında verilen öğretim programlarının kazanım ve açıklamaları baz alınarak onların dışına çıkmadan örtüşecek şekilde ölçme ve değerlendirme aracını öğretmenin geliştirilmesi/seçmesi beklenmektedir. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarının MEB öğretim programı ile azami uyum sağlaması gerekmektedir.

İlk Yıllar programında (İYP) öğrenme, öğretim ve değerlendirme etkili bir şekilde birbirini bilgilendirmekte ve etkilemektedir. İlk Yıllar programı sadece bir çerçevedir belli kazanımları yoktur. İYP, müfredata yerleşik temaların kullanımı yoluyla disiplinlerötesi bir yaklaşım çağrısı yapmaktadır (McTighe, Emberger & Carber, 2008). İYP, disiplinlerüstü bir programdır ve altı disiplinlerüstü tema vardır. Bu temalara uygun ana fikirler okullar tarafından İYP formuna göre planlanmaktadır. Temalar Ek 3’de verilmiştir. Her temaya ve ana fikire uygun sorgulama yolları belirlenmektedir. Kazanımlar takip edilen ulusal programdan seçilmektedir. Uygulama sırasında her yerde tutarlı uygulanması ve doğru algılanması adına her bir ders başlığı için programda inançlar- değerler, uygulamanın nasıl olacağı, bilgi-beceriler, öğrencilerin neyi bilmelerinin istendiği, anahtar kavramlar ve genel beklentiler evre evre detaylı anlatılarak açıklanmıştır. Türkiye’de uygulanan ilk yıllar programında okullar uygulaması zorunlu kılındığı için önce Milli Eğitim Bakanlığı kazanımlarını temalara uygun şekilde dağıtılmaktadır. Sonrasında takip ettiği Cambridge programı gibi ek programlar varsa onların kazanımlarını da ekleyerek temaların altına yerleştirilmektedir. Yazılı müfredatı birincil kaynak olarak kullanarak öğretmenler ve öğrenciler yapılandırılmış bir sorgulama sürecinin planlamasını gerçekleştirmektedirler, bu planda bir dizi sınıf etkinliği öğretilmiş müfredat da yer almaktadır. Öğrenmeye dair veri sağlayan ölçme ve değerlendirmeye tabi tutulmuş müfredat, bu etkinliklerin vazgeçilmez bir parçasıdır ve de hem öğrenme sürecinin kalitesine hem de öğrenmenin sonuçlarına odaklanmaktadır. Okuldaki bütün ilgili birimlerin kullanımına açık yazılı bir ölçme ve değerlendirme politikası olmalıdır. Bir ölçme ve değerlendirme politikası, okul ortamında öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme sürecine dair bütün anladıklarını netliğe kavuşturmayı amaçlayan yazılı bir belge demektir. Hiçbir şekilde durağan bir belge değildir, aksine okulun ölçme-değerlendirme ihtiyaçlarını yansıtmak amacıyla sürekli gelişen bir belgedir. Ölçme ve değerlendirme politikası oluşturmanın kilit

bileşeni ortaklaşa yapılacak dönüşümlü düşünme çalışmasıdır ve bu etkinliğe hem öğretim kadrosunun hem de yöneticilerin katılması zorunlu kılınmıştır.

Bir ölçme ve değerlendirme politikası geliştirilip üzerinde fikir birliğine varıldıktan sonra, bu, bütün okul çapında uygulamaya sokulmaktadır. Net bir ölçme-değerlendirme politikasının okulda oluşturulması ve öğrencilere, velilere iletilmesi gereklidir. Bunda “Ölçme-değerlendirmenin amacı (Neyi neden ölçüp değerlendiriyoruz?), Ölçme-değerlendirme ilkeleri (Etkili ölçme-değerlendirme özellikleri nelerdir?), Ölçme-değerlendirme uygulaması (Nasıl ölçme-değerlendirme yapıyoruz?)” unsurlarının yer alması gerekmektedir (McTighe ve diğ., 2008).

İYP’de her öğrencinin farklı olduğu bilinci ile farklılaştırılmış çalışmalar hazırlayarak sınırların altına inme veya üstüne çıkabilmede esneklik sağlanmıştır. MEB öğretim programlarında, her ders için kazanımlar ve kazanımlara bağlı açıklamalar paylaşılmıştır. Ölçme değerlendirmedeki asıl amaç da öğrencinin bu kazanımlara ulaşmış olduğunu saptanmasıdır. Okullarda tanı almış ve bireysel eğitim programına (BEP) dahil edilmiş öğrencilerin kazanımları farklı olur o öğrencilerin değerlendirmeleri de kazanımlarına göre yapılmalıdır (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018). MEB öğretim programında, İYP ile benzer olarak yayınlanmış genel bir yaklaşımın varlığından söz edebilse de diğer bir deyişle MEB öğretim programında ölçme değerlendirme başlığına yer verilmiş olsa da bu başlık altında veya MEB öğretim programının herhangi bir başlığı altında okuldaki bütün ilgili birimlerin kullanımına açık yazılı bir ölçme ve değerlendirme politikası veya böyle bir politikanın okullar tarafından geliştirilmesinin beklendiğine dair bir bilgi bulunmamaktadır.

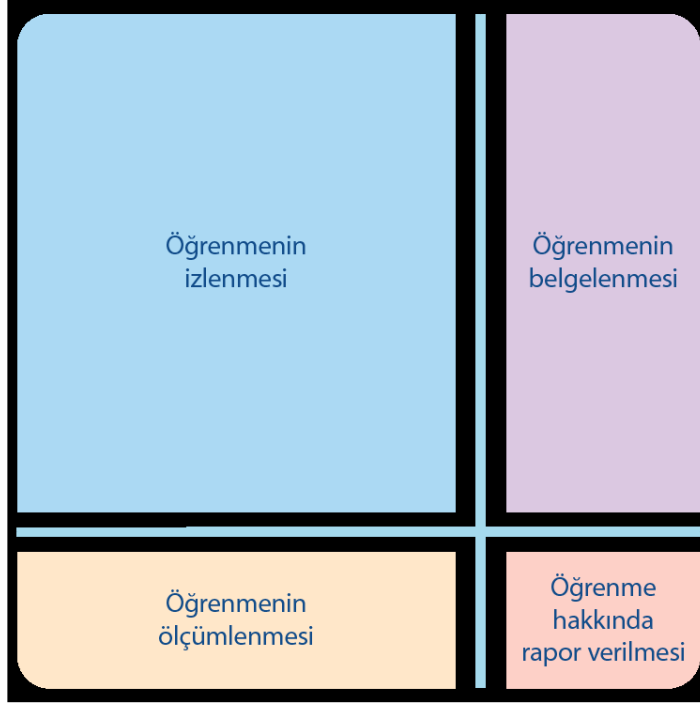
3. madde: “Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018).

MEB öğretim programları, bu ilke ile süreçsel değerlendirmenin önemine dikkat çekmektedir. Öğrenme olarak değerlendirme' öğrenciler için üstbilişi geliştirme ve destekleme sürecidir. Öğrenme olarak değerlendirme, öğrencilerin değerlendirme ve öğrenme arasındaki kritik bağlayıcı rolüne odaklanır. Öğrenciler aktif, katılımcı ve eleştirel değerlendiriciler olduklarında, bilgiyi anlamlandırır, onu önceki bilgilerle ilişkilendirirler ve yeni öğrenme için kullanırlar. Bu, üstbilişteki düzenleyici süreçtir. Bu, öğrencilerin kendi öğrenmelerini izledikleri ve bu izlemekten elde edilen geri bildirimleri düzeltmeler, uyarlamalar ve hatta anladıkları şeylerde büyük değişiklikler

yapmak için kullandıklarında ortaya çıkar (Western and Northern Canadian Protocol, 2006).

MEB Türkçe öğretim programında diğerlerinden farklı olarak ölçme değerlendirme için ayrı bir başlık açıldığı görülmüştür. Bu kısımda ölçme değerlendirme uygulamalarının sürekli olması gerektiğine değinilmiş bu şekilde programın öğrencilerin ulaşmasını istediği hedeflere ne oranda eriştiğinin anlaşılabilceği vurgulanmıştır. MEB öğretim programları incelendiğinde MEB Türkçe öğretim programında ön değerlendirme sayesinde öğretmenin öğrencinin nerede olduğunu tespit ederek hedef belirlemede bunu veri olarak kullanabileceği belirtilmektedir. MEB matematik öğretim programındaki “Öğrencilerin önceki öğrenmeleri tespit edilmeli ve etkin öğrenmeyi destekler nitelikteki etkinliklerle öğrencilerin yeni matematiksel kavramları önceki kavramların üzerine inşa etmeleri için fırsatlar sunulmalı ve bu süreçte öğrenciler cesaretlendirilmelidir” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018). İfadesi ile de ön değerlendirmeye yapılan vurgu görülmektedir. Süreçsel değerlendirmenin aynı zamanda öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerin tespit ve gelişimini izlemek adına da katkısı olduğu belirtilmiştir. MEB öğretim programlarında genel olarak “Değerlendirme yaklaşımının duruma ve ihtiyaca göre tanılayıcı, biçimlendirici ve düzey belirleyici değerlendirme türlerinin kullanılmasına uygun olduğu, bu konuda bir esneklik olduğu anlaşılmaktadır” (Dedeoğlu ve Polat, 2021).

İYP’de de benzer olarak değerlendirmenin öğrenmenin izlenmesi, belgelenmesi, ölçülmesi ve rapor edilmesi olmak üzere dört boyutu mevcuttur. İYP’de ders ders program açıklanmış olsa da bu dört boyut tüm dersler için geçerli genel yaklaşıma dahil kabul edilmektedir. Bu boyutların bir fonksiyonu vardır. Burada ana hedef öğrenme ve öğretimi bilgilendirmek adına delil sunmaktır. Değerlendirmenin dört boyutu da aynı ağırlığa sahip olmasa da her boyutun kendine has önemi ve değeri vardır. İYP, öğrenciye geri bildirim sağlayarak öğrenciyi eyleme geçirmedeki öneminden dolayı dört boyuttan en çok öğrenmenin izlenmesini ve belgelenmesini vurgulamaktadır.

Şekil 4. Değerlendirmenin Dört Boyutu

Kaynak. İlk Yıllar Programında Değerlendirme, 2018, sf.16

İYP’de sonuç ve süreç değerlendirmesi vardır ama yukarıdaki şekil 4’ten de anlaşıldığı üzere öğrenmenin izlenmesi yani süreç değerlendirmesi daha büyük ağırlığa sahiptir. Sonuç ve süreç değerlendirmesi ile ilgili de açıklamalar yer almaktadır. “Sonuç değerlendirmesi, öğrencilerin anlayışlarının öğretmenler ve diğer öğrenciler tarafından kavranmasını amaçlar” (UBO, 2018). Öğretim sürecinin doruğa ulaştığı noktanın sonuç değerlendirmesi olduğu söylenebilir. Bu değerlendirme öğrenciye aslında güzel bir fırsat sunarak ne öğrendiklerini göstermelerini sağlar. Tıpkı bir sergi gibidir. İYP’de en önemli noktalardan biri olan ana fikrin öğrenci tarafından anlamlandırılıp eyleme geçmesini sağlayabilecek seviyede olup olmadığına dair ölçümler yapmaktır. Sonucunda da eyleme geçme yoksa eyleme yönlendirir.

Süreç değerlendirmesi, öğrenmedeki bir sonraki aşamanın planlanması için gerekli olan bilgileri sunar. Öğrenmeyle iç içe örülmüştür ve öğrencilerin zaten uzun zamandır bildikleri ve yapabildikleri şeylerin, öğretmenler ve diğer öğrenciler tarafından anlaşılmasını sağlar. Süreç değerlendirmesi ve öğretim doğrudan bağlantılıdır ve bilinçli bir şekilde işlevlerini beraber yerine getirirler (UBO, 2018).

İYP süreç değerlendirmesinin belirli aralıklarla yapılmasının öğrenmeye katkı sunacağını belirtmiştir. Süreç değerlendirmesinin öğrencileri dönüşümlü düşünmeye yönlendirdiği vurgulanarak sıklığı ile doğru orantılı olarak düşük öğrenme düzeyindeki öğrencilerin anlama düzeylerinde artış gösterdiğine dair kanıtlardan bahsetmektedir. Bu nedenle, öğretimle bağlantılı veya iç içe geçmiş, düzenli ve sık geri bildirim sağlayan biçimlendirici değerlendirmeye büyük önem verilmektedir (Harlen ve Johnson, 2014). Öğrenme için olan, öğrenmenin bir parçası olan ve öğrenme olarak işlerlik kazanan değerlendirmeler vardır. Bu uygulamalardan öğrenme için değerlendirme ve öğrenmenin değerlendirilmesi, İYP'nin merkezinde yatan araştırma sorgulama süreci ile güçlü bir uyum içindedir ve öğrencilerin bilişsel, sosyal duygusal ve davranışsal gelişimlerini destekleyebilir (Harlen, Johnson 2014). Bu uygulamalar formal veya informal, içsel veya dışsal olabilir. İYP öğrencilerinde öğrenme, bu uygulamaların birleşimi aracılığıyla değerlendirilir (UBO, 2018). Ek 4'te tablo halinde İYP'nin yayınladığı üç değerlendirme uygulaması verilmiştir.

MEB öğretim programı ve İYP'nin süreç odaklı değerlendirmenin önemini programlarında belirtmesi ikisinin ortak bir özelliği olarak görülmüştür. MEB öğretim programında verilen ilkenin altında öğretmenlere yardımcı olması amacıyla süreç odaklı değerlendirmede dikkat edilmesi gereken hususlar açıklanmamıştır. İYP süreçsel değerlendirme uygulamalarına yönelik sınıf içindeki ölçme ve değerlendirme unsurlarına yönelik bazı maddeler paylaşmıştır. Burada öğrenme anlarının kayıtlarını almak, öğrenci çalışmalarında onların ne anladıklarını veya nasıl düşündüklerini gösteren çalışmaları delil olarak biriktirmek, öğrencileri öğrenme sürecinde kendilerini anlamaları için dönüşümlü düşünmeye davet etmek, çalışmalar için anlaşılır ve açık rubrik geliştirmek, öğrencilerin gelişimini gösteren performanslarının temsillerini kullanmak, sadece kendilerinin değil başkalarının da çalışmalarını düşünmeleri ve değerlendirmelerini sağlamada yönlendirici olmak gibi öneriler sunulmuştur. Birçok maddede süreç içerisinde geri bildirimlerin önemi ve bu bildirimler sayesinde öğrencinin dönüşümlü düşünceler yaparak öğrenmeyi kalıcı hale getirmesine nasıl katkı sağlanabileceği üzerinde durulmuştur.

İYP'de öğrenme sürecinde yapılan araştırma-sorgulama öğrenme kazanımları kadar değerlidir. Tasarımı itibarıyla hem geriye dönük hem de ileriye dönük olan değerlendirmeler tasarlandığında, bilgi, kavramsal anlayışlar, beceriler ve IB Öğrenen profili özelliklerinin izlenmesi, desteklenmesi ve değerlendirilmesi mümkün olmaktadır.

Öğretmenler her ünite başında bütüncül bir değerlendirme tasarlarken, aşağıdaki soruları göz önünde bulundurmaktadır (UBO, 2018):

1. Hangi öğrenme hedefleri gerçekleştirilecek?
2. Değerlendirme tasarımına öğrencileri nasıl katabilirim?
3. Öğrenen profili özellikleriyle ilgili öğrenciler öğretmenlerle nasıl diyaloga girebilir?
4. Hangi veri ya da kanıt toplanmalıdır?
5. Veri toplamak için hangi araç ya da stratejiler kullanılmalıdır?
6. Kanıt nasıl izlenecek, belgelendirilecek ve ölçümlenecek?
7. Herhangi bir ilave öğrenmeyi kanıtlamaları öğrencilerden nasıl istenir?
8. Öğrenciye geri bildirim sunmak için sonuçlar nasıl paylaşılacak?
9. Öğrenme ve öğretimde sonraki adımları bilgilendirmek için sonuçlar nasıl kullanılacak?
10. Değerlendirme sonuçları öğrenme topluluğunu bilgilendirmekte nasıl kullanılacak?

İYP’de ölçme-değerlendirme tamamlandıktan sonra, aşağıdakiler gibi ek soruların sorulması önemlidir (UBO, 2018):

- Verilen ödevler, amaçların veya hedeflerin tam karşılanıp karşılanmadığına dair bir değerlendirme yapmaya yetecek kadar bilgi sağladı mı?
- Öğrencilerin performansı, anlama düzeyleriyle ilgili ne gibi bilgiler sunuyor?
- Hiç beklenmedik sonuçlar elde edildi mi?
- Ölçme-değerlendirme prosedüründe ne gibi değişikliklerin yapılması gerekir?
- Ölçme-değerlendirmenin sonunda öğretim ve öğrenme süreciyle ilgili ne gibi değişiklikler yapılması gerekir?

Bu sorular ile en önemli bileşenlerden biri olan öğretmen kendini süreç ile ilgili değerlendirmiş olur. İYP planlama sürecinde öğretmenlere anlayış, bilgi, beceri ve tutumların değerlendirilmesini dikkate almaları tavsiye edilmektedir. Amaçların açıkça ifade edilmesi ve değerlendirme yollarının tanımlanması gerektiği vurgulanmıştır (Harley ve Johnson, 2014).

İYP’de değerlendirmeler tamamlandıktan sonra ünite sonlarında öğretmenler toplantı yaparak tüm bu sorulara yanıt arar ve bundan sonraki süreçte öğrenmeyi en iyi şekilde destekleyerek öğrencilerin ne öğrendiklerini en rahat yansıtabilecekleri çalışmalar geliştirmede bu verilerden yararlanılır. Yani her değerlendirme sonrası bir öz değerlendirmeyi ve bunun takibinde de değişiklik yapmayı içermektedir.

Her iki programda da biçimlendirici değerlendirmenin önemi vurgulanırken İYP’de kavramların çok detaylı bir şekilde açıklandığı öğretmenlerin yararlanması için sürece dair kendilerini değerlendirebilecekleri örnek sorulara kadar verildiği tespit edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel

Müdürlüğü ile Unicef iş birliğinde 2020 yılında geliştirilen proje sonucu öğretmenler için bir rehber kitapçık oluşturulmuştur. Kitapçığın sunuş kısmının bir bölümü aşağıda paylaşılmıştır.

...Yenilenen programların istenen düzeyde uygulanabilmesi için öğretmenlerin çeşitli çalışmalarla yeterliklerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Yeterlik alanları içerisinde ölçme ve değerlendirme önemli bir yer tutmaktadır. Öğretmenlerimiz programda belirtilen sürelerinin üçte birinden fazlasını ölçme ve değerlendirme ile ilgili etkinliklere harcamaktadırlar. Ölçme ve değerlendirmede etkili ve verimli olabilmek için öğretmenlerin önemli değerlendirme becerilerine ihtiyacı vardır. Bu konularda çeşitli dönemlerde yapılan çalışmalar, sınıf içi değerlendirme konusunda öğretmenlerin kendilerini yeterli hissetmediklerini göstermektedir. Bu kapsamda, öğretmenlerin yeterliklerinin artırılması için Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve UNICEF Türkiye Temsilciliği arasında imzalanan bir protokol ile Okul ve Sınıf Tabanlı Değerlendirmeye Dayalı Öğretmen Kapasitesinin Güçlendirilmesi çalışması hayata geçirilmiştir... (Ayas ve diğ., 2020).

Bu kitapçığın yayınlanması aslında öğretim programındaki açığın kabul edildiğinin ve bu açığı kapatmada bir destek kaynak sağlayabileceğine inanıldığını göstermektedir. Kitapçıkta tıpkı İYP’de olduğu gibi biçimsel değerlendirmenin ne olduğu ve bu süreçte yararlanılabilecek materyallere kadar detaylı bilgiler yer almaktadır. Bu çalışma ile öğretmenlerin bilgi ve yaratıcılığına bırakılan programın ölçme ve değerlendirme kısmında ortaya çıkan açıkların azaltılması ve öğrencilerin gelişimlerine daha bütüncül destek olabilmek hedeflenmiştir.

5. madde: “Eğitim sadece bilme (bilişsel) için değil, hissetme (duygu) ve yapma (eylem) için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018).

Burada öğrenmenin bilişsel boyutunun çok daha üstünde olan hissetme ve davranışa dönüştürme boyutundan bahsedilmiştir. Değerlendirmelerde öğrenci öğretmene istenilen bilgiyi verebilir ama bazı kazanımlar vardır ki öğrencinin duygu ve eylem boyutuna dökmesi gerekmektedir. Örneğin MEB öğretim programındaki değerler eğitimi gibi. MEB Türkçe öğretim programına göre ölçme ve değerlendirme yapılırken özellikle de birinci sınıf ila üçüncü sınıf seviyelerinde benimsenmesi gereken yaklaşım performans temelli olmalıdır. Sonuç da karar vermek için değil de tanılamak için kullanılmalıdır. Bu amaç doğrultusunda “kontrol listesi, dereceli puanlama anahtarı ve değerlendirme ölçeği şeklinde yapılandırılmış gözlem formlarından yararlanılmalıdır” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018). İYP’de uluslararası bilinç için eyleme geçmekten bahsedilir. Öğretmenler her üniteye öğrencileri eyleme geçmeleri için teşvik eder ve

bunu gözlemlediğinde anında pekiştireç vermelidir. Raporlama zamanı geldiğinde eğer varsa öğrencinin eylemi karnesine eklenir. “Öğrenciler, bir fark yaratabilmek için seçebilecekleri somut eylemleri gördüklerinde, kendilerini yetkin, becerikli ve değişimin etkin öznelere olarak görürler” (Oxfam, 2015). Eylemler çeşitli şekilde kendini gösterir. İYP öğrencileri için bu tür eylemler yaşa ve deneyime göre önemli ölçüde değişiklik gösterecektir. Bunlar programda maddelenerek verilmiştir. Örneğin tutumda bir değişiklik ,karar verme süreçlerine katılma veya sadece ileride yapabileceği bir eylemi planlamak şeklinde gözlenebilir (UBO, 2018). Eyleme geçmek aslında öğrencilerin, sınıf öğrenimlerini gerçek yaşam durumlarıyla ilişkilendirdiklerini ve fiziksel çevreye ve okul içindeki hatta ötesindeki topluluğa karşı sorumlu tutumlar geliştirdiklerini göstermeleri için bir araçtır. İYP’de Öğrenme topluluğunun tüm üyeleri, dünyayla ilgilenmek için açık ve dinamik çevreye katkıda bulunmaktadır. Öğrenciler, geçmiş ve gelecek sorgulamalarına yanıt olarak eyleme geçmek konusunda kendilerini yüreklendirilmiş hissederler. Eyleme geçme konusunda özerkdirler ve eylemlerinin takdir görüp destekleneceğine dair güvenleri tamdır (Hart, 1992). Harlen ve Johnson (2014), yaptıkları araştırmada eyleme geçmek ile ilgili şu örneği paylaşmıştır: “Örneğin, insan göçü üzerine bir üniteden sonra, 10 yaşındaki bazı çocuklar aile tarihlerini araştırırken, diğerleri Afrika’da bu tür kaynaklara ihtiyacı olan okullar için yazı materyalleri topladılar; 5 yaşındaki bir çocuk ise, duştan önce akan suyu boşa harcamamak için bahçesini sulamama kullandı.” Verilen örneklerin hepsi geçerli bir eyleme geçme olarak kabul edilir farı ise öğrencilerin yaş ve algılarındaki farklılıklardır. Öğretmenler kurulan bağlantıları görerek bireysel farklılıkları taktir etmelidir. Bağlantısız eyleme geçme gözlemlenirse yapılan eyleme gerekli yönlendirmeler ile öğrenci desteklenmelidir.

Kısaca İYP’de değerlendirme; planlama, öğretme ve öğrenmenin ayrılmaz bir parçasıdır. Değerlendirme sistemi ve değerlendirme uygulamaları, öğrenciler ve ebeveynler için anlaşılır hale getirilmiştir. Bıçimlendirici değerlendirme vurgulansa da sonuç değerlendirmesi ile arasında bir denge vardır. Akran ve öz değerlendirme fırsatları planlanmalıdır. Öğrencilerin kendi öğrenmeleri üzerinde düşünme fırsatları planlanmalıdır. Öğrencilerin mevcut bilgi ve deneyimleri, yeni öğrenme başlamadan önce değerlendirilir. Gelecekteki öğrenim için bir temel olarak öğrencilere geri bildirim sağlanır. Velilere rapor vermek zorunludur. Öğretim hakkında bilgi sağlamak için değerlendirme verileri analiz edilir. Değerlendirme, müfredatın etkililiğini değerlendirmek için kullanılır.

İki programın yaklaşımlarına baktığımızda ortak olarak iki programda da öğrenmenin üç farklı boyutunun (bilişsel, duyuşsal, davranışsal) vurgulandığı görülmüştür. İkisi de öğrencinin yararına odaklanmış ve öğrenciyi biricik görmüş öğrenci merkezli programlardır. Programlarda temel amaç öğrenciyi odağa alarak onda bulunan bilgiyi açığa çıkarmaktır. Bunu yapabilmek için de fabrikasyon bir ölçme değerlendirme yerine bireye yönelik çeşitli yöntemlerden yararlanıldığı değerlendirmeler tercih edilmelidir. Her öğrencinin kendi hızında ilerlediği ve süreç içinde ölçümlerin değişim gösterebileceğinden dolayı süreçsel değerlendirmenin önemi, ölçme değerlendirmenin çok yönlü yapılabilmesi için öğrencilerin de aktif katılımının sağlanması (öz değerlendirme, akran değerlendirmesi) konularında benzerlik gösterdikleri görülürken İki programın yaklaşımındaki farklı noktaları ise MEB öğretim programlarında, ölçme değerlendirmenin detaylarının verilebilecek olması gerçekçi bulunmamış ve süreç öğretmenin bilgi ve yaratıcılığına bırakılmıştır. İlk yıllar programı ise sürece dair küresel çapta uygulanan programın olabildiğince şeffaf anlaşılması ve uygulayıcıları tarafından başarılı bir şekilde uygulanarak gerekli dönütlerin toplanması bunun sonucunda programın değerlendirilebilmesi adına öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler hatta velilerin ölçme değerlendirme sürecine hakim olmaları gerektiğini belirtmiştir. Bu nedenle de uygulayıcılara okul değerlendirme müfredatının oluşturulması öğrenme topluluğu ile paylaşılması, velilerin değerlendirme çalışmalarında aktif katılımın sağlanması projeleri, değerlendirme kitapçıkları, elektronik bilgi paylaşım platformları gibi çeşitli kaynaklar sunmuştur. Bunlara ek olarak program ve öğretmenlerin de değerlendirelerek dönüşümlü düşünmenin sağlanması, öğretmenlerin değerlendirmelerden sonra toplantı yaparak değerlendirmenin iyi giden ve geliştirilmesi gereken noktalarını gözlem ve sonuçlara göre tartışarak düzeltmeler yapması gibi uygulamaların yapılması gerektiği İYP’ de belirtilirken MEB öğretim programlarında görülmemektedir.

Her ünite öncesi öğrencilerin hazırbulunuşluklarını tespit etmek ve ders içeriğini planlamak için yapılan ön değerlendirmelerin zorunlu olması, her ünite başında kazanımlar öğrenilmeden önce öğrencilerin ünite sonuna dair kendine hedef belirlemesi ve bu hedefe ulaşma yolunda ünite boyunca ve sonunda kendini değerlendirmesi İYP’ de görülürken MEB öğretim programlarında görülmemektedir.

Ayrıca 4. sınıf sonunda ilk yıllar programını tamamlayan öğrencinin bu anlayışını yansıtmaları için yapılan bir sonuç değerlendirmesi örneği olan sergi çalışması veya buna benzer bir uygulama MEB öğretim programlarında görülmemektedir. İYP

uygulanan bir okulun öğrencisi için okul hayatında çok önemli sayılan bir etkinlik olan sergi ile öğrenciler İYP'nin başından beri tekrar bahsedilen ana öğelerini birleştirilerek bütün okul topluluğu ile paylaşmaktadır. Tıpkı daha önce sonuç değerlendirilmesinin öğrenilenleri gösterme fırsatı olduğunun savunulmasından bahsedildiği gibi sergi de “öğrenen profilinde yer alan ve İYP'yle ilintili bütün çalışmalarda geliştirmeyi başardıkları nitelikleri sergileyebilmeleri” (UBO, 2018) bir fırsat olarak görülmektedir. Sergi ünitesi okulun kararı ile belirlenmekte ve bir disiplinlerüstü tema başlığı altında yer almaktadır. Öğrencilerin hedefi, disiplinlerüstü sorgulama sürecine dahil olmaları ve gerçek yaşama dair konu/sorun tanımlama bunu sorgulama ve bir çözüm üretme gibi etkinlikler hayata geçirmektir. Burada okul iş birliği ile seçilen ana fikir yeterli kapsama ve öneme sahip olmalıdır. Süreçte her öğrenci için ayrıntılı bir sorgulama yapılacağını garanti etmelidir. İYP sergisinin temel amaçlarından bazıları “Öğrencilerin derinlemesine, işbirliğine dayanan bir sorgulama çalışmasına girişmesi, kendi öğrenmeleri için bağımsızlıklarını ve sorumluluklarını sergileyebilme fırsatının öğrencilere tanınması, çok çeşitli bakış açılarının keşfi için öğrencilere bir fırsat tanınması” (UBO, 2018). Sergi amaçlarına bakıldığında üst düzey düşünme becerisini harekete geçiren önemli bir değerlendirme yöntemi olduğu görülmektedir. “Öğrencilerin önceki yıllarda öğrendiklerini sentezleyerek uygulamaya sokmaları ve de İYP boyunca katettikleri mesafe konusunda dönüşümlü düşünmeleri, öğrencinin anladıklarını ölçüp değerlendirmek için gerçek bir sürecin sağlanması, öğrenmelerinin sonucunda öğrencilerin nasıl harekete geçebileceklerinin sergilenmesi” gibi durumlar sağlanmaya çalışılmaktadır. Oldukça kapsamlı bir organizasyon olan sergi sayesinde öğrenme topluluğu bir araya gelmekte ve UBO (2018)'da belirtildiği gibi “öğrencilerin, öğretmenlerin, velilerin ve okuldaki diğer ilgililerin İYP'nin temel öğelerini kapsayan ve ortaklaşa gerçekleştirilen bir deneyim kapsamındadır”. Aynı zamanda bu bir araya gelişte sadece değerlendirme değil bir kutlama da “Öğrenenlerin ilköğretimden, orta öğretime geçişlerinin kutlanması” (UBO, 2018) yapılmaktadır.

İYP deneyiminin sonu olan sergi, programın bütün özelliklerini yansıtmayı istenmektedir. Bu nedenle düzenli ve planlanlı bir ölçme-değerlendirmenin olması gerekmektedir. Öncesinde mentor öğretmenler, öğrencilere yaşlarına uygun formlarda sunduğu ayrıntılı yönergeler vermektedir. Bu yönergeler, ele alınacak konular hakkında tartışmayı, planlama ve materyal toplamayla ilgili ipuçlarını ve bir kayıt tutmanın önemini kapsamaktadır. Öğrencilere serginin sunumunu planlama ve hazırlama konusunda tavsiyelerde bulunmaktadır. Bu süreç sonrasında ölçme ve

değerlendirme iki adımlıdır. İlk olarak öğrenciler sunum yaparken sergiye yaptığı katkıların ve sergiden anladıklarının kesintisiz olarak ölçülüp değerlendirilmesi ikinci olarak da etkinliğin kendisi hakkında genel sonuç değerlendirmesi yapılması şeklindedir. Serginin ölçülüp değerlendirilmesi okulda yapılmakta, sergiye aileler de davet edilebilmektedir.

İki program arasındaki en belirgin fark ise İYP'nin küresel bilince sahip sorgulayan bireyler yetiştirmeyi amaçlaması ve ölçme değerlendirme çalışmalarını da bu amaç etrafında şekillendirmesidir. MEB öğretim programlarının şüphesiz milli değerleri yansıtması beklenirken öte yandan MEB öğretim programı ile yetişen öğrenciler sadece ülkelerinin değil dünyanın da bir parçasıdır. Bu nedenle programların hem yereli hem de evrenseli kapsayıcı hazırlanması oldukça önemlidir.

MEB öğretim programları hazırlandıktan sonra değil de hazırlanırken uygulayıcısı olan öğretmenlerinde söz sahibi olabilmeleri sağlanmalıdır. Öğretmen yetiştirme lisans programlarında dünyada eğitim konusunda ne gibi uygulamalar ve değişiklikler yapıldığını takip edebilmeleri için karşılaştırmalı eğitim çalışmaları yakından takip edilmelidir. (Vatansever, 2019). Eğitim sendikaları 2017'de yayınladıkları raporda “MEB tarafından geliştirilmesi/değiştirilmesi planlanan öğretim programlarının, daha fikir aşamasındayken öğretmenler, sendikalar ve çeşitli sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılarak geliştirme/değiştirme sürecine alınması önerilmiştir”. 2020 yılında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı İzleme ve Değerlendirme Başkanlığı tarafından Öğretim Programlarını Değerlendirme Raporu paylaşılmıştır. Bu çalışma ile uygulanmakta olan öğretim programlarının hedeflerine erişip erişmediğinin ve ne kadar etkili olduğunun belirlenmesi ayrıca uygulamada durumun nasıl olduğunun saptanması bu sayede de programların eksikliklerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu nedenle öğretim programları 25.006 öğretmen görüşüne göre değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin genel olarak “öğretim programlarının genel yapısını olumlu, programları açık, anlaşılır ve uygulanabilir buldukları” raporlanmıştır (MEB, 2020). Bununla beraber öğretmenler tarafından eleştiri ve öneriler de yapılmıştır. Öğretmenlerin öğretim programlarına yönelik görüşleri değerlendirildiğinde programların farklı bölümlerinde ifade edilen bazı hususlara dikkat etmedikleri yani programı bütünsel olarak ele almadıkları, öğrenme-öğretme sürecini yapılandırmada öğretim programlarının ötesinde farklı kaynakları referans alma eğiliminde oldukları anlaşıldığından öğretmenlerin öğretim programı farkındalıklarının artırılması ve program okuryazarlıklarının desteklenmesi gerektiği

düşünülmektedir. Bu raporun Öğretim Programları Daire Başkanlığı ile öğretim programlarının güncellenmesi çalışmalarında değerlendirilmesi amacı ile paylaşılacağı belirtilmiştir. Öğretmenlerden alınan verilere ek olarak akademisyenler, öğrenciler gibi farklı paydaşlar ile de yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu şekilde Türkiye’de geniş açıdan değerlendirilerek hazırlanan programların evrensel anlayışta olabilmesi daha mümkün kılınabilir.

Bunların yanı sıra iki farklı program arasındaki amaçsal farklılıklar çeşitli ülkelerde uygulanan uluslararası sınavlarda öğrencilerin başarı durumunu etkiliyor olabilir. Bu sınavlar uluslararası olması nedeniyle yerelden ziyade daha küresel bir programda yetişmelerinin pozitif etkisi olabilmektedir. Yapılan çalışmalar da sınavlarda ülke sıralamalarında başı çeken ülkelerin bir çoğunun UB uygulayıcısı oldukları bilinmektedir. Yurt dışında bu konuda araştırmaların sayısı giderek artmaktadır. PISA’nın beklentileri ile UB’nin beklenti ve uygulamaları karşılaştırmalı olarak açıklamıştır. Küresel yeterlilik çerçevesi aracılığıyla PISA, öğrencilerin dünyayı farklı bakış açısı ile değerlendirebilmelerini, farklı düşünme stilleriyle ilişki kurmalarını ve çeşitli kültürleri takdir etmelerini ne kadar iyi sağladığını değerlendirmeyi amaçlar. UB programları, kurulduğu zamandan bu güne bu yeterlilikleri geliştirmektedir. O sebepten, OECD, küresel eğitim ve yeterliliği değerlendirme fırsatını tanımlarken ve sunarken, Uluslararası Bakalorya’yı küresel anlayışı teşvik eden bir model olarak dahil etmiştir. UB’nin uluslararası eğitimdeki uzmanlığı ve uluslararası bilince verilen önem dikkate alındığında, UB personeli PISA küresel yeterlilik çerçevesinin geliştirilmesine katkıda bulunmuştur (UBO, 2018).

3.2. MEB Öğretim Programları ve İYP’nin Ölçme Araç ve Yöntemlerine Dair Benzerlik ve Farklılıklar

MEB öğretim programları ve İYP ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerine dair incelendiğinde ne tür benzerlikler ve farklılıklar gösterdiği Tablo 2’de verilmiştir. Sonrasında bulgu ve yorumlar detaylandırılarak açıklanmıştır.

Tablo 2

MEB Öğretim Programları ve İYP'nin Ölçme Araç ve Yöntemlerine Dair Benzerlik ve Farklılıklar

MEB	İYP
-Ölçme ve Değerlendirme Yönteminde Çeşitlilik	-Ölçme ve Değerlendirme Yönteminde Çeşitlilik
-Öğretmen Karar Verici	-Öğretmen Karar Verici- Örnek Ölçme Araçları ve Yöntemleri Mevcut
	-Ölçme Araçları ve Yöntemleri Değerlendirmenin Merkezi
	-Standart Başarı Testleri Desteklenmez
	-Öz Değerlendirmenin Önemi
	-Ünite Planları
	-Veli Mektupları

MEB öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkelere bu araştırma sorusuna ilişkin olarak 2 ve 4. maddelere yer verilmiştir. 2. madde: “Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılabilecek ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018).

Bakanlık bu açıklama altında herhangi bir alt başlık ile araç ve yöntemlere dair detaylı açıklama yapmamıştır. Bu nedenle MEB öğretim programında öğretmenlere yol gösterecek bilgiler olmadığı görülmektedir. Bakanlık tarafından okullara ücretsiz olarak gönderilen ders kitaplarında ölçme ve değerlendirme kısımları bulunmaktadır. Bunların bir örnek teşkil edecek olduğu düşünülmüş olabilir. 1. Sınıftan 4. sınıfa kadar tüm branşlarda hazırlanan kitaplar incelendiğinde çoktan seçmeli soruların yoğunlukta olduğu bunu doğru yanlış soruları, açık uçlu sorular, boşluk doldurma ve dallanmış ağaç yönteminin takip ettiği görülmüştür. Yeni programla birlikte öğretmen kılavuz kitapları kaldırılıp yerine bir alternatif gösterilmemiştir ama yakın zamanda dünyada yaşanan pandemi ile beraber e kaynaklara duyulan ihtiyaç arttığından Bakanlık tarafından geliştirilen (<http://yardimcikaynaklar.meb.gov.tr/>) sayfasında değerlendirme çalışmaları paylaşılmaya başlanmıştır. Buralardaki örnek çalışmalar, öğretmenler tarafından incelenerek tercih edilen ölçme araç ve yöntemleri üzerine bir fikir sahibi olabilecekleri yorumu çıkartılabilmektedir. İnceleme sonucunda geleneksel ölçme yöntemlerinin yanı sıra süreç değerlendirmeye yönelik değerlendirme kitapçıklarının da paylaşıldığı görülmüştür. Öğretmenler için en büyük detaylı bilgiye ulaşabilecekleri kaynağın 2020 yılında Bakanlığın Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve

Unicef iş birliğinde "Okul ve Sınıf Tabanlı Değerlendirmeye Dayalı Öğretmen Kapasitesinin Güçlendirilmesi (OSTD)" çalışması sonucunda hazırlanan kılavuz kitap olduğu görülmüştür. Bu kitapçık http://odsgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/ genel ağından paylaşılmıştır. Türkiye’de bulunan tüm temel sınıf eğitimi veren öğretmenler siteyi ziyaret etmesi durumunda burada bulunan kitapçıktan haberdar olabilmektedir. Kitapçığa ücretsiz şekilde erişim sağlanabilmektedir. Öğretmenlerin ne kadarının haberdar olduğu ve kullandığı konusunda henüz bir araştırma yapılmamıştır. Kitapçıkta yer verilen örnek ölçme araçlarından bazıları EK 5’te paylaşılmıştır.

İYP’de ölçme değerlendirme stratejileri ve araçlarının ölçme değerlendirmeye dair kapsamlı yaklaşımın temelini oluşturduğuna inanılmakta ve öğrencilerin ne öğrendiğini bilmek için önemli bir araç olduğu belirtilmektedir.

Stratejiler, öğretmenin, bir öğrencinin öğrenmesiyle ilgili bilgi toplarken kullandığı yöntemler ve yaklaşımlardır. Öğretmenler, çok çeşitli araçlar kullanarak bu bilgiyi kaydederler; bu araçlar veri toplamada kullanılan enstrümanlardır. Uygun stratejileri seçerken hangi araçların o stratejiye en uygun ve alakalı araçlar olduğunu göz önünde bulundurmak önemlidir. Böylece öğrenme deneyiminin, etkili bir ölçme-değerlendirmesi yapılabilir. Burada çeşitli stratejilerin ve araçların kullanıma sokulması gerekir (UBO, 2018).

Ölçme-değerlendirme stratejileri ve araçları					
Ölçme-değerlendirme araçları Ölçme-değerlendirme stratejileri	Rubrikler	Standart Oluşturan Öğrenci çalışmaları	Kontrol listeleri	Kısa Gözlem kayıtları	Baremler
Gözlemler	✓		✓	✓	✓
Performans değerlendirmeleri	✓	✓		✓	✓
Süreç odaklı değerlendirmeler	✓		✓	✓	✓
Seçilmiş yanıtlar		✓	✓		✓
Açık uçlu uygulamalar	✓	✓		✓	✓

Şekil 5. Ölçme Değerlendirme Strateji ve Araçları

Kaynak. PYP’yi gerçekleştirmek: Uluslararası İlköğretim İçin Müfredat Çerçevesi, 2018, sf. 48

Şekil 5'deki stratejiler ve araçlar, İYP'de ölçme ve değerlendirme sürecinin merkezinde yer alacak şekilde tanımlanmıştır. Daha öznel ve sezgiselden daha nesnel ve bilimsele kadar çok çeşitli yaklaşımları geniş kapsamına dahil etmektedir. Bunların bütün bir paket olarak kabul edilmesi, hayati önem taşır çünkü çeşitli yaklaşımları ortaya koyabilmek ve böylece öğrencinin görüşünü dengeli bir şekilde sunabilmek amacıyla seçilmişlerdir (UBO, 2018). İYP de strateji ve araçlar ve bunların önemi detaylı şekilde öğretmenlerin kullanması ve uygularken doğru anlaması için açıklanmıştır. Stratejiler, öğretmenin, bir öğrencinin öğrenmesiyle ilgili bilgi toplarken kullandığı yöntemler ve yaklaşımlardır. Öğretmenler, çok çeşitli araçlar kullanarak bu bilgiyi kaydederler; bu araçlar veri toplamada kullanılan enstrümanlardır.

Uygun stratejileri seçerken hangi araçların o stratejiye en uygun ve alakalı araçlar olduğunu göz önünde bulundurmak önemlidir. Böylece öğrenme deneyiminin, etkili bir ölçme ve değerlendirmesi yapılabilir. Burada çeşitli stratejilerin ve araçların kullanıma sokulması gerekir (Davidson ve Carber, 2009).

İYP'de bunların yanı sıra öz değerlendirme ve akran değerlendirmesinin de önemi ve nasıl olması gerektiği ele alınmıştır. Öğrenciler kendi değerlendirmelerinde etkin bir rol üstlenerek, öğrendiklerine dair çözümlemeler yaparlar. İYP'de kullanılan örnek öz değerlendirmeler EK 6'da paylaşılmıştır. Öz-değerlendirme, öğrencilerin kendi bilgilerini, kavramsal anlayışlarını ve becerilerini gözden geçirmelerini ve değerlendirmelerini içerir. Bu sonrasında dönüşümlü düşünme yapmayı öğrenerek öğrenmenin daha iyi olması için planlamalar yaparak onları uygulamalarını sağlar. Öğrenciler ve öğretmenler öğrenme hedeflerini oluşturarak şu sorulara yanıt ararlar: “Öğrenmemde nereye gidiyorum?” ve “Oraya ulaşmak için neye ihtiyacım var?” (UBO, 2018). Bu hedefler her öğrenci için bireyseldir ve yeni öğrenmeyle eski öğrenmeyi birbirine bağlar. Yine öğretim programlarından yalnızca Türkçe öğretim programında belirtildiği şekliyle göre öz değerlendirme yapabilme becerisi öğrencilere dönüşümlü düşünme yaptırarak kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almalarını sağlar. Bu bakımdan yapılan etkinlikler sonunda öğrencilere “Bu etkinlikten ne öğrendiniz?”, “Bu etkinliği daha iyi yapabilir miydiniz? Nasıl?” vb. sorular yönlendirilebilir veya öz değerlendirme yapmalarına yardımcı olacak yaş grubunun özelliklerine uygun olacak şekilde kısa formlar hazırlanabilir. Bu da yine iki program arasındaki benzer bir noktadır. Yapılan vurgularda öğrencilerin gelişiminin değerlendirilmesine öğretmenler kadar öğrencilerin de etkin olarak katılmasının amaçlandığı görülmektedir.

İYP’de öğrencilerin bu şekilde öz değerlendirme yapmaları veya akran değerlendirmesi gibi hatta bazen öğretmenlerine veya dersin işleniş şekline vb. yönelik yaptıkları değerlendirmelerin yapıcı geri bildirim geliştirmelerini ve bu bildirimleri dikkate alarak harekete geçmelerini teşvik ettiği belirtilmiştir. “Bu onlara kendi gelişimleriyle ilgili dönüşümlü düşünmede, öğrenmelerine yönelik hedef koymada ve bu hedefleri gerçekleştirmek için neler yapmaları gerektiğine dair kararlar vermede yardımcı olur” (UBO, 2018).

MEB Türkçe öğretim programında da “Performansları hakkında öğrencilere düzenli ve yapıcı geri bildirimler verilmeli, eksik ya da hatalı öğrenmelere ilişkin tespitler öğrencileri rencide edici değil, motive edici şekilde ifade edilmeli, sınıf içinde kıyaslamalara gidilmemelidir.” ibaresi yer almaktadır. İki programın da geri bildirimin önemini ve öğrenciyi dönüşümlü düşünmeye yönlendirerek aslında öğrenmesinde sağlayacağı faydayı vurguladığı görülmektedir.

4. madde: “Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018).

MEB Türkçe öğretim programında farklılaştırma adına performans çalışmaları ve projelerin de öğrencilerin bilişsel, psikomotor ve duyuşsal becerilerinin ölçülmesinde tanı amaçlı kullanılabileceğinden bahsedilmiştir. Aynı zamanda 4.sınıf için sonuç odaklı ölçme ve değerlendirmenin gerekliliği üzerinde durulmuş yazılı sınavlarda çeşitli madde türlerinden yararlanılmasının öğrencilerin üst bilişsel becerileri açığa çıkarmada etkili olacağı paylaşılmıştır. MEB öğretim programlarında değinilen bireysel farklılık Griffin (2009)’in İYP’de oldukça önemsenen şu sözünü akla getirmektedir; “Bir çok başarı standardında yıl seviyesinde beklentiler yer almaz. Hiç kimse beklentilerle aynı düzeyde, beklentilerin üstünde ya da altında değildir. Her bir öğrenci, gelişimsel olarak uygun olan öğrenmeyle tanımlanan gelişim seviyesindedir.” İYP’de her öğrencinin kendi hızında ilerlediği ve biricik olduğu inancı ile ölçme ve değerlendirme çeşitlendirilir. İYP etkili değerlendirmeyi Clarke (2012)’den uyarlamış ve yedi ayrı başlıkta “özgün olmak, çeşitlilik göstermek, etkileşimli olmak, açık ve kesin olmak, gelişimsel olmak, işbirliği yapmak, ileriye bilgilendirmek için geri bildirim kullanmak” şeklinde ele alınmıştır (Clarke, 2012 akt. UBO, 2018). UB standardize başarı testlerini de desteklemediğini belirtmiştir. Aynı zamanda kullanmaz ama kullanan ülkeleri yerel bazda gerekliliklerden dolayı anlamaktadır. O nedenle bunu kullanacak olan kurumlara

“Okuldaki öğrenci grubuyla testin uyumlu olması, test edilen şeyle okul programı arasındaki ilişki, test yapmanın öğretim ve öğrenme üzerindeki etkisi, elde edilen verinin kullanılabilir olması” gibi öneriler sunmaktadır (UBO, 2018).

İYP'deki değerlendirme, öğrenenlere, öğrenme bağlamına ve özgün sorgulama sırasında ortaya çıkan geniş çeşitlilikteki olasılıklara duyarlı hem geriye dönük hem de ileriye dönük bir yaklaşımı bünyesinde barındıran daha bütüncül bir tasarım gerektirmektedir. Değerlendirmeler öncesinde her öğrencinin ihtiyaçlarının belirlenmesi gerekmekte, bu sayede her öğrenci kendi gelişimsel kilometre taşlarını birbirinden farklı ama birbiri ile bağlantılı bir biçimde başarıyla oluşturmaktadır. Öğretmenler dinleyerek ve gözlemler yaparak özellikle öğrencilerin keyif aldığı öğrenme alanlarını tespit edilebilir, böylece öğrenmeyi ölçmek için çeşitli değerlendirmeler planlanabilir.

Bu maddede MEB öğretim programı ile İYP'nin ortak bir yaklaşım sergilediği görülmektedir. Ek olarak maddenin altında açıklanmış olmasa da MEB'de Rehberlik Araştırma Merkezleri'ne yönlendirilmiş ve tanı almış öğrencilere BEP (Bireysel Eğitim Programı) uygulanmaktadır (MEB, 2019). Öğrencinin ihtiyaçlarına göre kazanımlar değiştirilerek değerlendirmeleri de o bağlamda yapılmaktadır. Bu sürecin de öğretim programındaki 4.maddeyi desteklediği söylenebilir.

Programların ölçme değerlendirme yaklaşımları ölçme araç ve yöntemleri bakımından karşılaştırıldığında ölçme ve değerlendirmede farklılaştırma yapmada yöntem ve stratejilerin en temel araç olduğu, bireysel farklılıklardan dolayı öğretmenlerin tek tip bir ölçme yönteminden uzak durması gerektiği iki programda da ortak bir algıdır. Yine benzer şekilde iki program da öğrencinin değerlendirilmesine dair tek bir anlık görüntü değil öğrenciye ait fotoğraf albümü sayılabilecek bir kanıt koleksiyonu gerektirmektedir. İYP'de öğretmen, öğrenci, aile ve yöneticilerin ölçme değerlendirme ile ilgili olduğu kabul edilmekte ve sürece dair bilgiye sahip olmaları beklenmektedir. Her disiplinlerüstü tema öncesi öğretmenler ve yöneticiler bir araya gelerek süreci planlamaktadır. Burada odak ölçme ve değerlendirmedir. Ön değerlendirmeye göre tasarlanan bol seçenekli süreçsel ve sonuç değerlendirme yöntemleri tartışılarak belirlenmekte ve ünite başında velilere mektup olarak gönderilmektedir. Böylece sistemin her ayağı nasıl ölçülüp değerlendirileceğinden haberdardır. Velilere gönderilen mektup örneği EK 7'de verilmiştir. Öğrencilerin ölçme değerlendirme yöntemini seçme konusunda söz hakkına sahip olması istenmektedir. Menü gibi stratejiler ile öğrencilerin kazanıma ulaşp ulaşmadığını kendi seçtiği yöntemle sergilemesi teşvik edilmektedir. Menü örneği EK 8'de verilmiştir. İYP'de

öğretmenlere yöntem ve stratejilerin anlatıldığı dünyadan çeşitli uygulama örneklerinin yer aldığı bilgilere ulaşma imkanı bulunmaktadır. Her öğretmenin programı okuyup anlaması için MYIB sistem hesabı vardır. Bu programın içeriğinin bulunduğu bir e-kaynaktır. Buradan öğretmenler değerlendirme adı altındaki kitapçıklara ulaşabilmektedirler. Bunun dışında birçok UB okulunun kullandığı bazı ortak platformlar da var ve bu platformlarda iyi eğitim örnekleri paylaşılmaktadır. Böylece öğretmenler güncel ve sürekli olarak buralardan beslenebilmektedir. Okulların kurumdaki her öğretmene belirli aralıklar ile ücretsiz ölçme değerlendirme eğitimleri aldırması gerekmekte ve eğitimler UBO tarafından eğitim sertifikasına sahip kişiler tarafından verilmektedir. UBO son yıllarda eğitimleri veren eğitimcilerin dilini İngilizce'den farklı, Türkçe olarak öğretmenlerin ana dilinde alabilmesi için de imkanları genişletmiştir. Bu Türkiye'de UBO altında eğitimci sıfatına ulaşan öğretmenlerin çoğaldığının bir habercisidir.

MEB öğretim programlarında ise öğretmenler standartlara uygun yöntem seçmekte geniş yetkiye sahipken gerekli bilgilerin programa dahil edilmesi gerçeği bulunmamış öğretmenler kaynaksız bırakılmıştır. Programın dışında okullara gönderilen ders kitaplarında bulunan örnekler mevcuttur. MEB'in e-kaynaklarından takip eden öğretmenler bazı örnek değerlendirme çalışmalarına ulaşabilmektedir. Singer (2018) yüksek lisans tez çalışmasında ilköğretim matematik öğretim programını incelemiş ve matematik ders kitabında yer alan değerlendirme yöntemlerinin kullanışlılığı konusunda görüştüğü 28 öğretmenden 25'inin, yaş grubuna uygun olmaması, çalışmaların amaç dışı olması, fazla çaba gerektirmesi, objektif olmaması gibi çeşitli sebeplerden dolayı değerlendirme çalışmalarını kullanışsız bulduğunu raporlamıştır. Benzer şekilde Gezgın (2020) de yaptığı çalışmada öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme araçlarına yönelik görüşlerinin olumsuz olduğunu ve ölçme ve değerlendirme araçlarının kullanışlılığının zayıf, sayısının az ve kazanımları ölçmede yetersiz olduğunu düşündüklerini ve buna ek olarak öğretmenlerin programda yer alan ölçme değerlendirme ile ilgili önerileri yetersiz bulduklarını raporlamıştır. Kalaycı ve Yıldırım (2020) MEB Türkçe öğretim programına dair yaptıkları çalışmada geçmiş öğretim programlarına kıyasla daha güncel ölçme ve değerlendirme araçlarının bulunduğunu belirtmiştir. Ancak bu ölçme değerlendirme yöntemlerinin açıklamalarına ve nasıl uygulanacağına dair bir bilgiye yer verilmediğini vurgulamıştır ve yer verilmesini önerilmiştir. Bu sonuçlar eğitim sendikalarının 2017'de yayınladıkları rapor ile benzerlik göstermektedir. "Öğrencinin zihinsel, duyuşsal ve devinışsel alanlardaki becerilerinin hangi araçlarla ölçüleceği ve

bu araçları kullanacak öğretmenlerin yeterli olup olmadığı bilgisinin yer almayışı eleştirilmektedir” (Eğitim-İş, 2017). “Ürün ve süreç değerlendirme yönüyle programlar ele alındığında farklı ölçme değerlendirme tekniklerinin nasıl kullanılacağına yönelik yeterli bilgilerin yer almadığı” Eğitim-Bir-Sen (2017) tarafından belirtilmektedir. “Kazanımlar açısından konuya yaklaşıldığında ise ağırlıklı olarak bilgi düzeyinde ve ürün değerlendirmeye daha yatkın bir durumun öne çıktığı ileri sürülmektedir. Ayrıca programların büyük bir kısmında kullanılabilecek tamamlayıcı ölçme değerlendirme tekniklerine net bir şekilde yer verilmediği de vurgulanmaktadır” (Eğitim-Bir-Sen, 2017). Unicef ile Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün 2020 yılında iş birliği ile yürüttüğü OSTD çalışması ile alanında uzman üniversite hocaları tarafından hazırlanan öğretmen rehber kitapçığı, ölçme ve değerlendirme konusunda bir eksiklik olduğunu belirtmiş ve doğan bu ihtiyaçtan dolayı çıkartılmıştır. Sadece http://odsgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/ sayfasından paylaşılmış olmasından ve öğretim programlarının paylaşıldığı <https://mufredat.meb.gov.tr/> sayfasında bu kaynağa yer verilmemesinden dolayı MEB’de görevli tüm öğretmenlerin haberdar olup olmadığı bilinmemektedir. Oldukça detaylı olan 165 sayfadan oluşan ve içinde örnek çalışmaların da yer aldığı bu kitapçık çok yararlı bir kaynak olarak değerlendirilebilir. MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 2020 yılında yayınladığı Öğretim Programları Değerlendirme Raporunda öğretmen görüşlerinde ders kitaplarına yönelik olarak öğretmenlerin “özellikle ders kitaplarında yer alan alıştırma ve değerlendirme soruları ile öğretim programları arasındaki uyumun sorgulandığı durumlara rastlanmıştır. Ayrıca öğretmenler tarafından öğrenciyi üst düzey düşündüren yeni nesil beceri temelli soruların ders kitaplarında daha etkin bir şekilde yer alması istenmiştir” (MEB, 2020). MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı da 2020 Yılı Birim Raporu’nda ders kitapları ve eğitim araçları inceleme/değerlendirme sürecinin düzenlendiği ve bu düzenlemeler amacıyla “taslak ders kitaplarının inceleme ve değerlendirme işlemleri alanında uzman öğretmen ve akademisyenler tarafından bilimsellik, objektiflik ve şeffaflık esasına dayalı olarak elektronik ortamda <http://e-mufredat.meb.gov.tr/> adresi üzerinden panel sistemi adı altında yapılmaya başlanmıştır” ibaresine yer verilmiştir. Burada asıl hedefin ölçme araç ve gereçlerinin günümüz ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde gerekli güncellemelerin yapılması ve yardımcı kaynak gereksinimini MEB ders kitaplarının niteliğinin yükseltilmesi ile sağlanabileceği değerlendirilmiştir.

Deakin Üniversitesi’nde çalışan 7 araştırmacı 2015 yılında UB İYP Okullarında Öğrenci Gelişimi ve Öğrenmesinin Değerlendirilmesi üzerine yaptıkları çalışmada

Afrika, Avrupa, Orta Doğu, Amerika ve Asya-Pasifik bölgesini temsil edecek şekilde 8 okuldan 98 öğretmen ile çalışmıştır. Araştırma sonucunda İYP okullarında hem biçimlendirici hem de sonuç değerlendirmesine bağlılık okul genel ağında ve bunların kamuya açık belgelerinde belirgin olduğu ve İYP öğretmenleri ve koordinatörleri tarafından açık bir şekilde ifade edilebildiği raporlanmıştır. Öğretmenlerin değerlendirme kavram ve uygulamalarını sıcak bir şekilde benimsediği ve uygulamaya koyduğu fakat özellikle akran değerlendirmesi konusunda endişelerini dile getirdikleri ve bu konuda desteğe ihtiyaçları olduğu belirtilmiştir. Çalışmaya dahil edilen okullarındaki öğretmenler, öğrencilerin bilgi, anlayış ve becerilerinin gelişimini değerlendirmek için gerekli olan kanıtları güçlü bir şekilde, bir dizi zengin etkinlik, değerlendirme araçları ile topladıkları. Bu kanıtların kişiselleştirilmiş öğrenmeyi planlamak için kullanıldığını, öğrencilerin öğrenmelerinin bir sonraki aşaması için net hedeflere yönlendirildiği sonuçları çıkarılmıştır. Öğretmenlerin en çok dereceli puanlama anahtarları ve portfolyoları yaygın olarak kullandığı ancak birçok öğretmenin portfolyonun biçimini, amacını ve işlevini sorgulayarak bu aracın nasıl daha etkili kullanılacağına açıklık getirmeye çalıştığı paylaşılmıştır.

3.3. MEB Öğretim Programları ve İYP'nin Ölçme ve Değerlendirmeyi Raporlamaya Dair Benzerlik ve Farklılıklar

MEB öğretim programları ve İYP'nin ölçme ve değerlendirmeyi raporlamaya dair benzerlik ve farklılıkları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3

MEB Öğretim Programları ve İYP'nin Ölçme ve Değerlendirmeyi Raporlamaya Dair Benzerlik ve Farklılıklar

MEB	İYP
-Senede 2 Ders Odaklı Karne	-Senede 2 Ders Odaklı Karne
-Senede En Az İki Veli-Öğretmen Toplantısı	-Senede En Az İki Veli-Öğretmen-Öğrenci Toplantısı
	-Ünite Sonlarında Kazanım Odaklı Karne
	-Öğrenci Liderliğinde Toplantılar
	-Okulun Program Uygulayışının Değerlendirilmesi

MEB öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkelerden bu araştırma sorusuna ilişkin olarak 6 ve 7. maddelere yer verilmiştir.

6.madde: “Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018).

Verilen bu maddede çok odaklı ölçme değerlendirme nedir, nasıl yapılır konusunda bir açıklamaya yer verilmemiştir. Öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımı konusunda ise Fen Bilimleri dersi MEB öğretim programında öğretmen-öğrenci rolü başlığı altında öğrencinin öğrenme sürecine aktif katılımının öğretmen tarafından desteklenmesi gerektiği ve öğrencinin kendi öğrenmesinden sorumlu olduğu vurgulanmıştır. Süreç içinde öğretmen; “teşvik edici, yönlendirici rollerini üstlenirken öğrenci; bilginin kaynağını araştıran, sorgulayan, açıklayan, tartışan ve ürüne dönüştüren birey” rolünü üstlenir şeklinde belirtilmektedir.

Öğrenmenin izlenmesi, belgelenmesi ve ölçülmesi aracılığıyla, İYP değerlendirmesi, öğreneni, öğrenmeyi ve öğretimi, öğrenme topluluğunu bilgilendirmektedir. Öğretim programında belirtilen öğretmen ve öğrencinin aktif katılımı ile uyuşur hatta İYP’de öğrenme topluluğu diyerek öğrenci, öğretmen, yönetici ve velileri kastetmektedir. Bu üç bileşenin iş birliği içinde olması gerektiği inancı vardır. İş birliği yaklaşımı, öğrenme topluluğunun tüm üyeleri içinde ve arasında süreklilik arz eden diyalog ve dönüşümlü düşünme içermektedir.

Öğretmenlerin ölçme değerlendirme adına attıkları adımlarda kendilerine yönelmeleri gereken soru önerileri programda verilmiştir. Örneğin “Öğrencinin öğrenmesine dair nasıl bir farkındalık ve anlayışa sahibiz?, Öğrencilerin ne yapabileceği, söyleyebileceği, yazabileceği, yaratabileceği ve sergileyebileceğine dair kanıtlar nelerdir?, Kalitenin nelerden oluştuğunu anlamak için öğrencileri nasıl destekleriz? Öğrencilerin becerilerinin pratiğini yapabilmeleri için başka nasıl bağlamlar sunabiliriz?” (UBO, 2018). Bunların dışında ileriye yönelik planlamalar bakış açısı geliştirmelerine yardımcı şu sorular da verilmiştir. “Öğrenmeyi daha da ileri düzeyde geliştirmek için hangi eylemlerde bulunulması gerekiyor? Öğrenci öğrenmesini yeterince desteklediğimizden nasıl emin olabiliriz? Başka hangi öğrenme olanakları destekleyici olabilir? Öğrencilerle birlikte sonraki öğrenme adımlarını planlamak için öğrenme kanıtlarını nasıl kullanırız?” (UBO, 2018). İYP’de sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenleri dersleri planlarken toplantı yaparak ortak bir şekilde ilerler. Branş öğretmenleri tema ve kazanımlara uygun şekilde kendi alanında sunabileceği katkıları paylaşır. Bu şekilde farklı öğrenme becerilerine sahip öğrencilerin hepsini kapsayabilecek planlar ortaya çıkabilmektedir. Branş ve sınıf öğretmenleri ünite

boyunca süreçten birbirlerini haberdar etmek ve öğrenci gelişimini birbirleriyle paylaşmak zorundadırlar. Bazen değerlendirme çalışmaları da bu şekilde farklılaştırılır. Örneğin matematik dersinde alan konusu ile ilgili resim dersi öğretmenin katkısı ile de değerlendirme çalışması hazırlanabilir. Kendini resimle ifade etmekte rahat olan öğrencilere fırsat sunulmuş olur.

Şekil 6. Değerlendirme Yeteneği Olan Öğretmen
Kaynak. UBO Öğrenme ve öğretim, 2018, sf.74

MEB öğretim programında ölçme ve değerlendirmede öğretmenin rolüne veya okuldaki öğretmenlerin yapabileceği iş birliğine değinilmese de öğretme-öğrenme sürecinde öğretmenin rolü altında ölçme değerlendirme ile ilgili şunlara değinilmiştir: “Öğretmen soruyu sorduktan sonra belli bir bekleme zamanı verir. Öğrencilerini süreç içerisinde ve çoklu değerlendirme yöntemlerini kullanarak değerlendirir” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018). Bu iki maddenin öğretmenlerin ölçme değerlendirme sırasında nasıl bir yol izleyeceklerini anlamasını sağlaması pek mümkün gözükmemektedir ve İYP’ye kıyasla oldukça sığ olduğu görülmektedir. Çoklu değerlendirme yöntemlerinin ne olduğu süreçsel değerlendirmenin nasıl yapılabileceği öğretmenlere açıklanmamıştır. Öğretmen soruyu sorduktan sonra bekleme zamanı verir derken sözlü mü yazılı mı ne

çeşit bir değerlendirmeden bahsediliyor örnek sorular nelerdir gibi bilgilere ulaşmak mümkün kılınmamıştır. Vatansever (2019) de “MEB İlkokul 2. Sınıf Öğretim Programları ile Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programının Karşılaştırılmalı Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında MEB öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme faaliyetleri üzerine öğretmenlere nasıl uygulama yapmaları gerektiği konusunda bilgi verilmeyerek sorumluluğun öğretmene bırakılmasına dikkat çekmiştir. Uçman (2019), araştırmasında İYP uygulayan okullarda çalışan öğretmenler ile MEB öğretim programı uygulanan okullarda çalışan öğretmenlerin etkili okul özelleriklerini ve öğretmen mesleki motivasyonlarını karşılaştırmıştır. Öğretmenlerin her zaman kontrol edilmesinin, öğretmenlerin de sistemin de sürekli olarak kendini geliştirmeye itmesinden dolayı İYP uygulayan okulların sürkli kendini yenileme, yeni düşüncelere açık olma ve bunları eğitim programlarının içerisine alıp uygulama konusunda çok daha açık olduğu sonucuna ulaşmıştır. İYP uygulayan okullarda çalışan öğretmenlerin iş motivasyonları MEB öğretim programı uygulayan okullarda çalışan öğretmenlere göre daha yüksek çıkmıştır.

İYP’ de öğrenciler için de ayrı bir başlık vardır.

Öğrenciler değerlendirme becerilerini, öğretmenlerin onlara sundukları dönüşümlü düşünme fırsatları ile geliştirir. Öğrenciler öğretmenlerle beraber ders kazanımlarını oluşturabilir ve başarılı sayılacak durumun ne olacağını belirlemede rol alabilir. Ünite başında bildiği kazanımlara giden yolda kendini değerlendirebilir. Değerlendirme sonunda yaptığı çalışmalardan onu en iyi temsil ettiğini düşündüğü çalışmasını argüman olarak seçebilir. Eksik kalan öğrenmelerini tamamlamak için ihtiyacı olan planlamayı yapabilecek üst bilişsel becerileri geliştirebilmekte ve tüm süreç boyunca kullanabileceği kişiliğine uygun stratejileri bilebilmektedir.

İYP’de öğrenciler kendi değerlendirmelerinde etkin bir rol üstlenerek, öğrendiklerine dair çözümlemeler yapabilmektedir. Bunun detayları bir önceki araştırma sorusunda da paylaşılmıştır. İYP’de süreç içinde sürekli öğretmen de kendini değerlendirmektedir. İYP’de değerlendirme yapmayı sağlayan bir yöntem de öğrenci liderliğinde toplantılardır. Bu öğrencilerin portfolyolarını okul/sınıf ortamında ailelerine sunmalarına olanak sağlamaktadır. Bu sırada öğretmen sadece gözlemcidir. Rehberlik eden ve süreci yöneten öğrencidir ailelere yönlendirici soru önerileri verilebilir ve öğrencilere ne öğrendikleri neyi yansıttıkları gibi sorular sorarak onlar da sürece dahil edilebilmektedir.

7. madde: “Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır” (Talim ve Terbiye Kurulu, 2018).

Bu maddenin 3. madde ve 5. maddeyi kapsar nitelikte olduğu söylenebilir. Burada süreçsel değerlendirme tekrar hatırlatılmış ama değişim daha çok vurgulanmıştır. İlgi, tutum, değer denilerek bilişsel değerlendirme dışında da odaklanılan ölçümlerin olduğu vurgulanmıştır. “Okul ve Sınıf Tabanlı Değerlendirmeye Dayalı Öğretmen Kapasitesinin Güçlendirilmesi” projesinden doğan Sınıf Eğitimi Öğretmen Rehber Kitapçığı’nda (2020) “Nitelikli bir öğretmen, öğrencilerinin durumunu tespit edebilmek ve öğretimi uygun şekilde yürütebilmek için sürekli bir değerlendirme yapması gerektiğinin farkındadır” açıklaması biçimlendirici değerlendirme başlığının altındadır. Süreç derken aslında hep biçimlendirici değerlendirme kast edilmektedir. “Biçimlendirici değerlendirmenin odağında her bir öğrencinin öğrenme sürecini iyileştirme vardır not verme yoktur” (McManus, 2008). Biçimlendirici değerlendirmenin aslında öğrenmeye hizmet eden en büyük etken olduğu konusunda birçok araştırmacı hem fikirdir (William, 2006). MEB öğretim programlarında ölçme değerlendirme yaklaşımında en az üç maddede vurgulanan süreçsel değerlendirmenin dördüncü sınıfta not verilmesi gereken sonuç değerlendirmesine yerini bıraktığı görülmektedir. İlk üç kademede karnelerde geliştirilmeli, iyi, çok iyi ölçeğinde notlandırma yapılırken 4.sınıfta öğrencilere sınav yapılarak yüzlük sisteme göre not verilmektedir. İlk yıllar programında böyle bir durum yoktur. İlkokulun her kademesi aynıdır ama MEB öğretim programında yapılmayan İYP’de de 4. Sınıfın sonunda orta öğretime geçiş için yapılan bir yandan disiplinlerüstü bir sorgulama olan aslında bir sonuç değerlendirmesi olan bitirme projesi bulunmaktadır. Bu projede öğrenci, programın beş temel unsuru olan bilgi, kavramlar, beceriler, tutumlar ve eylem ile ilgili çalışma yapmakta ve sergilemektedir.

İki program için raporlamaya bakıldığında; MEB öğretim programlarında bunun için ayrı bir başlık açılmadığı görülmüştür. Raporlama hakkında genel bilgi MEB (2019), ilkokul yönetmeliğinden ve e-okul sisteminden elde edilmiştir. MEB’de yılda iki defa karne verilmektedir. Karnelerde derslere ve davranış notlarına yer verilir. İlk üç sınıfta çok iyi, iyi, geliştirilmeli şeklinde puanlama olmadan öğretmenler genel gözlemlerine göre işaretleme yapılmaktadır. 4. Sınıfta ise öğrencilere not vererek değerlendirme yapılmakta ve öğrenciler karnesinde derslerde aldığı notları sayısal

olarak görmektedir. Öğretmenlerin genel bir görüş yazması için bir bölüm vardır. İlk yıllar programında branş dersleri olan resim, müzik, drama, görsel sanatlar vb. dersler için yılda iki defa karne gönderilmektedir. Yıl boyu işlenen kazanımlar iki parça halinde raporlanmaktadır. Matematik, dil dersleri ve sorgulama ünitesi (MEB’de bulunan hayat bilgisi, fen bilimleri, sosyal bilgiler ders kazanımları bu ders başlığı içine yerleştirilmektedir) dersleri için ise her üniteye yer alan kazanımlara yönelik karne yazılmaktadır. Toplam altı tane disiplinler üstü tema olduğu için öğrenci ve velilere altı defa raporlama yapılmaktadır. Karnelerde her bir kazanım için çok iyi, iyi, geliştirilmeli, işaretlemesi yapılmaktadır. Her ders için detaylı bir açıklama yazılmaktadır. Öğrencinin iyi ve geliştirilmeli aldığı kazanımların sebepleri açıklama kısmında detaylıca anlatılmakta bunun için yapılan çalışmalar varsa anlatılıp ve ek çözüm önerileri sunulmaktadır. Her ders için karneye kanıt eklenmektedir. Bu kanıtlar öğrencinin derste yaptığı bir çalışma olabilmektedir. UB okulların öğrenci profilindeki nitelikler hakkında rapor vermesini şart koşmaktadır. Her ünit için tüm öğrenen profili yer almaz ama ünite ile bağlantılı olarak seçilen öğrenen profiline yer verilmektedir. Bunu yapmanın amacı, okulun bu özelliklerin gelişimini ciddiye aldığını göstermektir. Yazılı raporlar öğrenciler, veliler ve okullar için programın temel değerlerini güçlendiren kayıtlar olarak görülmektedir.

Karneler öğretmen tarafından yazıldıktan sonra okul müdürleri de her bir öğrencinin karnesini okur, öğretmenlerin karne yazım basamaklarına uygun yazıp yazmadığını değerlendirir dönütlerini verir bu adımdan sonra karneler veliler ve öğrenciler ile paylaşılmaktadır. Buna ek olarak MEB’de gönderilen karneler de bakanlığın zaman çizelgesine uyularak öğretmenler tarafından doldurularak paylaşılır. Bu durumda sene boyu toplam on karne paylaşılmış olur. İYP karne örneği EK-8’tedir. Burada iki programın raporlamasını karşılaştırdığımızda ilk yıllar programında derse ait kazanımlar doğrultusunda raporlanırken MEB öğretim programında ders başlıkları altında genel bir değerlendirme görülmektedir. Öğretmenin her bir ders için öğrenciye dönüt yazmadığını görülmektedir. İlk yıllar programındaki raporlama sisteminin daha detaylı olduğu görülmektedir. Bunun dışında MEB okullarında öğretmenlerin veli toplantılarını nasıl yaptıkları da araştırılmıştır. Veliler ile yapılan toplantılarda aslında bir geri bildirim içeren raporlama şeklidir. Gerekli bilgi MEB öğretim programlarında bulunmamıştır. MEB (2019), Okul-Aile Birliği Yönetmeliği’nden elde edilmiştir. Okullarda öğretmenler dönemde en az bir defa olacak şekilde tüm sınıf velilerini davet ederek genel bilgilendirici toplantılar yapar. Eğer ihtiyaç varsa veya veli talep ederse

bireysel görüşme ayarlanmalıdır. Yani öğrencilerin ayrı ayrı ele alınarak velileri ile gözlem ve verilerin paylaşılacağı özel bir saat bulunmamaktadır. Bu durum öğretmen ve veliye bırakılmıştır. İYP’de programda veli-öğrenci-öğretmen olmak üzere eğitimin en önemli üç ayağını birleştirdiği toplantılardan söz edilmektedir. Bu toplantılar her dönem bir defa yapılmaktadır. Her öğrenci ve ailesine yaklaşık yarım saat süre ayrılmaktadır. Toplantı günleri okulda dersler olmamaktadır. Randevu saatlerine göre bir araya gelinmektedir. Toplantı öncesinde velilere öğrenci ile ilgili gözlemlerini paylaşabilecekleri bir form gönderilmektedir. Form örneği Ek 9’da verilmiştir. Bu formda iyi giden veya geliştirilmesi gereken akademik ve sosyal durumlara dair bilgi toplanmaktadır. Öğretmenler de öğrenci ile ilgili benzer bir form doldurmakta bu formda öğrencinin önce sosyal duygusal anlamda sonra da akademik olarak güçlü olduğu ve geliştirilmesi gereken yönleri yazılmaktadır. Toplantı zamanında öğrenciye kendini güçlü hissettiği konular ve geliştirme ihtiyacı duyduğu konular sorulmaktadır. Ailenin ve öğretmenin gurur duyduğu konular ve kaygılar paylaşılır ve yapılan çalışmalar portfolyo vb. şekilde sunularak toplantı sonunda öğrenci ile bir hedef belirlenmektedir. Bir sonraki toplantıda hedefe yaklaşma derecesinin konuşulacağı belirtilerek ve hedefe ulaşmak için neler yapılabileceği yazılarak öğrenci ile bir anlaşma yapılarak bunu takip etmesi teşvik edilmektedir. Burada ayrı bir başlık açılarak İYP’nin program değerlendirilme sürecine yer verilmiştir.

3.3.1. İlk Yıllar Programı Uygulayan Okulların Değerlendirme Süreci

İlk Yıllar Programı oterizasyonu alabilen okullar iki yılda bir teftiştten geçmektedir. Bu teftiş sırasında uygulama standartlarının gidişatı kontrol edilmektedir. Okullar bu teftiş öncesi programın temel uygulama alanlarından her biri ile ilgili detaylı bir öz değerlendirme formu doldurmaktadır. Bu formda her madde için karşılanamadı, karşılandı, üstünde seçenekleri işaretlenerek ilerlenilmektedir. Karşılandığı iddia edilen her bir durum için kanıtlar toplanıp dosyalanmaktadır. Teftiş sırasında öğretmenler ile öğrenciler ile toplantılar yapılarak programın işlerliğine dair veri toplanır, ders gözlemleri yapılmaktadır. Sunulan raporlar kontrol edilir. Okul tarafından yapılan her çeşit etkinliği raporlamak belgelemek çok önemlidir. Teftiş sonrası okulun öz değerlendirmesine dönüt yazılır. Aksayan ve iyi giden noktalar belirtilerek bir sonraki ziyarete kadar aksaklıkların düzeltilmesi için önerilerde bulunulur. Programın ölçme ve

değerlendirme kısmı ayrı bir başlık altında ele alınmaktadır. On iki farklı başlık ve her başlığın alt kazanımları ayrı ayrı değerlendirilir. Bunlara örnek olarak şu maddeler verilebilir:

Öğretim ve değerlendirme stratejilerinin farklılaşması sınıfta belirgindir.

Öğretmenler, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının ve öğrenme stillerinin değerlendirme stratejileriyle uyumlu olmasını sağlar.

Değerlendirme verileri, öğretim stratejilerini, ders içeriğini ve/veya değerlendirme araçlarını düzenlemek için kullanılır.

Okul çapında bir değerlendirme politikası yürürlükte.

Programların ölçme değerlendirme yaklaşımları raporlama bakımından karşılaştırıldığında raporlama iki program arasındaki en temel fark olarak dikkat çekmiştir. MEB öğretim programlarında değerlendirme ders bazında (Türkçe, Matematik vb.) ve genel öğrenci davranışlarına ait değerlendirme kısmı ile beraber sene boyunca paylaşılan iki karne (1. dönem ders değerlendirme durumu / 2. dönem ders değerlendirme durumu) ile raporlanmaktadır. Karne 1, 2 ve 3. sınıflarda uygulanan ölçme değerlendirme sistemi içerisinde kullanılan çok iyi, iyi ve geliştirilmeli kavramları ile belirtilirken 4. Sınıfta 100'lük notlandırma ile belirtilmektedir. İYP'de sene boyunca işlenen altı disiplinlerüstü temanın her birinin kazanımına yönelik karne oluşturulmaktadır. Her ünite sonunda veya iki ünitenin tamamlanmasının ardından veliler ve öğrenciler ile paylaşılabilir bu okullara bırakılmaktadır. Burada her ünitenin kazanımları tek tek öğretim programında olduğu gibi çok iyi, iyi ve geliştirilmeli kavramları ile belirtilir. Ardından öğretmen işaretlediği kavrama göre neden onu seçtiğini anlatan detaylı yorum yazmalıdır. Çok iyi vermediği her kazanım için o alanın güçlenmesi adına yapılabilecek çalışmalara öneriler eklemelidir. 1'den 4. sınıfa bu şekildedir. Burada amaç öğrencinin süreçsel olarak değerlendirilmesi, kazanımların üzerinden çok zaman geçmeden ailenin ve öğrencinin durumunun farkında olması ve gerekli çalışmaların hemen yapılabilmesidir. 4.sınıfta farklı olarak öğrencilerin ortaokula geçişlerini belirleyen sergi yapılır ve değerlendirmesi ayrı olarak raporlanmaktadır. Bunun yanı sıra Türkiye'de İYP uygulayan her okul, aynı zamanda MEB'e bağlı olduğu için MEB tarafından uygulanan raporlama sistemini de yerine getirmekle yükümlüdür. Sezer (2020), İYP uygulamasına dair yönetici ve öğretmen görüşleri üzerine yaptığı çalışmada İYP'nin ailelere çocuklarındaki gelişimi görmeleri, çocukları hakkında bilinçlenmelerini sağlaması, eğitim sürecine katılmalarını desteklemesi gibi yararlar sağladığını belirtmiştir. İlk Yıllar Programında Uygulama,

Program ve Stratejiler üzerine Deakin Üniversite’sinde Harley ve Johnson’un 2014 yılında yaptığı detaylı araştırmanın raporunda velilerle yapılan görüşmelerde elde edilen görüşlerden bazıları şu şekildedir:

“Program çocukları olduğu kadar aileyi de ilgilendiriyor. Aileler her şeye dahil. Herkes kapının her zaman açık olduğunu bilir, bu yüzden istediğimiz zaman içeri girip etkinliklere bile katılabiliriz...”

“İYP çok topluluk odaklıdır. Öğretim kadrosu ve öğrencilerle veliler ve aileler arasında çok sağlıklı bir ilişki olduğunu söyleyebilirim; sadece ebeveynlerle değil, tüm aileyle, kardeşlerle, büyükanne ve büyükbabalar ile de...”

Çalışma sonucunda genel olarak İYP velilerinin programın paydaşları önemseydiği ve çocuklarının durumunu süreç içinde takip etmek ve desteklemek konusunda programın oldukça destekçi olduğu belirtilmiştir.

BÖLÜM 4

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen sonuçlar ve sonuçlara dayalı öneriler yer almaktadır.

4.1. Sonuçlar

Bu araştırma, Millî Eğitim Bakanlığı İlkokul Öğretim Programları ve Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programının ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının amaç, ölçme araç ve yöntemleri, raporlama bakımından karşılaştırılarak programların benzerlikleri ve farklılıklarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu bölümde araştırma soruları doğrultusunda elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. İki programın da ölçme değerlendirme amaçlarının öğrenciyi merkeze alarak, öğrencinin yüksek yararına olması gerektiğini vurguladığı görülmektedir. Programlar süreçsel değerlendirmenin önemini işaret etmiştir. İki program arasından İYP'nin değerlendirmede hem geriye dönük hem de ileriye dönük bir yaklaşımı bünyesinde barındıran daha bütüncül bir tasarımı gerektirdiği belirlenmiştir. “Tasarım itibarıyla geriye dönük olmak” ile kast edilen öğretmenlerin kazandırılması gereken kazanımları gözden geçirerek değerlendirme hazırlaması ardından hazırbulunuşluğu ortaya çıkarmak için ön değerlendirmeyi uygulayarak elde ettiği verilere göre tekrar değerlendirme hazırlaması sonrasında hedefe ulaşmaya yardımcı olacak ders etkinliklerini planlamasıdır. “Tasarım itibarı ile ileri dönük olmak” ise kazanımlar dışında yani planlananın dışında süreçte öğrencilerin ulaştıkları becerilerin gelişimini desteklemektir. Bu, değerlendirmenin hazırlanmasında öğrencilerin katılımı ile onların neler bildikleri ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır. Örneğin öğrencilerden eyleme geçme istenerek neler yapabileceklerinin kanıtlarını sunmaları istenebilir. MEB öğretim programında ön değerlendirme ile ilgili genel bir vurgu ve uygulama önerisi görülmemektedir. İYP uygulayıcısı her okulun kendi ölçme değerlendirme politikasını oluşturması beklenir ve bunlar UB tarafından denetlenir. MEB öğretim programında böyle bir uygulama ve denetim olmamakla beraber ölçme değerlendirmenin daha çok öğretmenin yaratıcılığına bırakıldığı görülmektedir. İYP’de

4. sınıf sonunda ilk yıllar programını tamamlayan öğrencinin bu anlayışını yansıtması için yapılan bir sergi çalışması vardır. Böyle bir uygulama MEB öğretim programlarında görülmemektedir. İki program arasında amaç bakımından en belirgin fark ise İYP'nin küresel bilince sahip sorgulayan bireyler yetiştirmeyi amaçlaması ve ölçme değerlendirme çalışmalarını da bu amaç etrafında şekillendirmesidir.

İki program ölçme araç ve yöntemleri bakımından karşılaştırıldığında iki program da temele öğrenciyi aldığı için bireysel farklılıkları gözetenek tek tip ölçme araç ve yönteminin kullanılmaması gerektiğini savunmaktadır. Öğretmenlerin öğrencileri tanıyarak onların ihtiyaçlarına göre seçimler yapması ve en rahat şekilde öğrendiklerini yansıtmaalarının teşfik edilmesi beklenmektedir. İki program arasındaki en önemli farkın örnek döküman paylaşımı olduğu tespit edilmiştir. İYP'de yayınlanan kitapçıklar, videolar ve öğretmen örnek paylaşım platformu sayesinde öğretmenlerin çok geniş kaynaklara ulaşabildiği görülürken MEB öğretim programında böyle bir başlığa yer verilmemiştir. Öğretmenlerin bu konuda MEB öğretim programlarından yararlanabileceği kaynağının olmadığı görülmektedir. Programlardan ayrı olarak takip eden yıllarda çıkarılan çeşitli destek materyalleri mevcut olsa da programa dahil bütünsel bir kaynak mevcut değildir.

Programların ölçme ve değerlendirme yaklaşımları raporlama bakımından karşılaştırıldığında iki programın farklılaştığı en dikkat çeken nokta olduğu gözlenmektedir. MEB'de raporlamanın detayları öğretim programında yer almamıştır. Bunun ile ilgili bilgi “Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği” ile paylaşılmıştır. Raporlama e-okul (<https://eokulyd.meb.gov.tr/>) bilgilendirme sistemi üzerinden ilerlemektedir. Sene boyunca öğretmenler tarafından verilen iki karne ile sağlanmaktadır. Öğretmenler her ders için ayrı olacak şekilde dersi genel olarak değerlendirmekte ve ; “geliştirilmeli, iyi, çok iyi” şeklinde belirlemektedir. Davranış çizelgesi kısmında verilen “okul kültürüne uyum, öz bakım, kendini tanıma, iletişim ve sosyal etkileşim, ortak değerlere uyma, çözüm odaklı olma, sosyal faaliyetlere katılım, takım çalışması ve sorumluluk, verimli çalışma, çevreye duyarlılık” maddeleri de “geliştirilmeli, iyi, çok iyi” şeklinde belirlenmektedir. Öğretmenin genel yorum yazabileceği bir bölüm de mevcuttur. İYP'de ise sene boyunca işlenilen altı disiplinlerüstü temanın kapsamında bulunan kazanımlara yönelik karne yazılmaktadır. Öğrencinin karnesinde her ders için ayrı olacak şekilde önce kazanımlar; “geliştirilmeli, iyi, çok iyi” şeklinde işaretlendikten sonra altında bulunan yorum kutusuna öğretmen tarafından detaylı bir yorum

yazılmakta ve kanıt (derste yapılan bir değerlednirme çalışması rneği gibi) eklenmelidir. Bu karneler ünite sonlarında veliler ve öğrenciler ile paylaşılmaktadır. Kısa sürede paylaşılan karneler sayesinde öğrencilerin desteğe ihtiyaı var ise en kısa sürede veli, ğrenci ve ğretmen iş birliği ile çözülebilmektedir. Buna ek olarak Türkiye'deki okullar MEB'e bağlı oldukları için MEB'de geçerli olan karne sistemini de takip ederek öğrencilere senede iki karne verir. Ayrıca İYP'de raporlama altında veli/ğretmen/ğrenci konferansları ve öğrenciler tarafından yönlendirilen velilerin de katıldığı toplantılar görülmektedir. Velilerle olabildiğince ilişki içinde bulunulduğu görülmektedir.

4.2. neriler

4.2.1. Uygulayıcıya ve Karar Vericilere Yönelik neriler

1. MEB ğretim programları ile İYP arasında benzerlikler olduğu kadar farklılıklar da tespit edilmiştir. İki programın uygulayıcısı öğretmenlerin belirli aralıklarla düzenlenen paylaşım günlerinde uygulama örnekleri paylaşmaları sağlanabilir.
2. Öğretim programlarında lme değerlendirme yaklaşımı başlığı altında verilen bilgiler genişletilerek (amaçtan başlayarak yöntem ve stratejiler, raporlama, öğretmenin rolü gibi) verilen detaylı bilgiler ile öğretmenin tek bir kaynaktan programın lme ve değerlendirme yaklaşımını öz bir şekilde anlaması sağlanabilir.
3. MEB ğretim programlarında da İYP'dekine benzer şekilde programın okullarda işleyişinin kontrolü sağlanabilir.

4.2.2. Araştırmacılara Yönelik neriler

1. Bu çalışmada sadece İYP'ye odaklanılmıştır. UB orta yıllar programı ve diploma programı ile MEB ğretim programları ortaokul veya lise düzeyinde lme değerlendirme yaklaşımları açısından karşılaştırılabilir.

2. Bu çalışma döküman analizi yöntemi ile yapılmıştır. İki programın uygulayıcısı öğretmenlerin ölçme değerlendirme yeterlik algıları karşılaştırılarak programların yeterlik algısında etkisi üzerine çalışılabilir.
3. Bu çalışma döküman analizi yöntemi ile yapılmıştır. İki programın uygulayıcısı öğretmenlerin ölçme değerlendirmeye dair görüşleri incelenerek karşılaştırılabilir. Bu şekilde programların uygulayıcısı öğretmenler açısından benzerlik ve farklılıklar betimlenebilir.
4. UB programları ile MEB öğretim programlarında öğrenim gören öğrencilerin uluslararası sınavlardaki başarıları üzerine bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akdoğan, A. (2014). *Türkiye’deki Uluslararası Bakalorya PYP Programı Uygulayan Okulların Etkili Okul Özellikleri ve Okul Kültürü Açısından İncelenmesi*. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aktay, S., Çetin, H . (2019). 2015, 2017 ve 2018 hayat bilgisi dersi öğretim programları. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Armağan Özel Sayısı*, 577-600 . DOI:10.17494/ogusbd.548537
- American Federation of Teachers, National Council on Measurement in Education & National Education Association (1990). *The standards for teacher competence in the educational assessment of students*. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED323186.pdf> adresinden erişildi.
- Aslan, S. ve Aybek, B. (2018). Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim 4. sınıf insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi dersi öğretim programına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1), 233-262.
- Ayas ve diğ. (2020). *Sınıf Eğitimi Öğretmen Rehber Kitapçığı*. https://odsgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar adresinden alınmıştır.
- Ayrancı, B. B., Mutlu, H. H.(2017). 2006, 2015 ve 2017 Türkçe dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. *International Journal of Language Academy*. Vol 5/7, 119-130. DOI: <http://dx.doi.org/10.18033/ijla.3793>
- Aytaç, N. (2009). *Öğrenme ve Öğretme Sürecinde Aktif Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Naturel Yayınları.
- Bandura, A. (2001). *Social cognitive theory: an agentic perspective*. retrieved from <https://www.annualreviews.org/doi/abs/10.1146/annurev.psych.52.1.1>
- Baykul, Y. ve Turgut, M. (2012). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*.Ankara: Pegem Akademi.
- Bulut, K. (2019). 2006 ve 2018 Türkçe dersi öğretim programlarının karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23 (3) , 862-881.
- Büyüköztürk,Ş. (2018). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Büyüköztürk,Ş. ve diğerleri (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Clark, I. (2012). *Formative assessment: assessment is for self-regulated learning (süreç değerlendirmesi: kendini yönetebilen öğrenmeye yönelik değerlendirme)*. *Educational Psychology Review*. 24 (2), 205–249.

- Corbin, J. & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage.
- Çakır, M., Bolat, E. ve Dede, H. (2020). 2018 Fen bilimleri dersi öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(31), 336-353. doi: 10.29329/mjer.2020.234.16
- Dedeoğlu H. ve Polat İ. (2021). 2020-2021 Eğitim Öğretim Yılı İlkokul Öğretim Programları Üzerine Bir Değerlendirme. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(1), 207-220. Delta Kappan, 83(10), 758-65.
- Demirel, Ö. (2002). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Pegem Yayınları.
- Deveci, Ö. ve Aykaç, N. (2020). Türkiye Cumhuriyeti'nde uygulanan ilkökul matematik dersi öğretim programlarının incelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1512-1532.
- Dirik, M. (2014). *Eğitim Programları ve Öğretim: Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Eğitim-Bir-Sen. (2017). *Gecikmiş Bir Reform: Müfredatın Demokratikleştirilmesi*. Ankara: Eğitimciler Birliği Sendikası.
- Eğitim-İş. (2017). *Taslak Öğretim Programları Değerlendirme Raporu*. Ankara: Eğitim ve Bilim İşgörenleri Sendikası.
- Eğitim-Sen. (2017). *Eğitim Müfredatı Değişiklikleri ve Taslak Öğretim Programları Raporu*. Ankara: Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası.
- Ertürk, S. (2013). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Edge Akademi Yayınları.
- Eser, N. (2020). *İlkokul 1. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı Ve Uygulanması Üzerine Bir İnceleme*. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Federation of Teachers (AFT), National Council on Measurement in Education (NCME) & National Education Association (NEA). (1990). *Standards for teacher competence in educational assessment of stuents*. retrieved from: <https://buros.org/standards-teacher-competence-educational-assessment-students>
- Gezgin İ. (2020). *İlkokul 1. Sınıf Matematik Dersi Öğretim Programı Ve Uygulanması Üzerine Bir İnceleme* (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Göçmen, G. (2010). *Uluslararası Bakalorya Programının Uluslararası Anlayış Geliştirmeye Katkısı (Türkiye Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı.
- Harlen, W. & Johnson, S. (2014). A review of current thinking and practices in assessment in relation to the Primary Years Programme. Assessment Europe.

- Hart, R. A. (1992). *Children's participation: from tokenism to citizenship* (No. inness92/6).
- Kalaycı, N. & Yıldırım, N. (2020). Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Analizi ve Değerlendirilmesi (2009-2017-2019). *Trakya Eğitim Dergisi*, 10 (1), 238-262.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler*, İkinci Yazım, 31.Baskı, s.109. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaya, Z. (1997). Eğitimde Program Değerlendirme Sürecinin Temel İşlemleri. *Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, (5), 0-0. Retrieved from. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esef/issue/28819/308332>, Erişim Tarihi: 21 Kasım 2021.
- Kesen, i. (2019). 2023 Eğitim Vizyonu Belgesinde Ölçme ve Değerlendirme. Erişim adresi: www.setav.org 08.03.2021 tarihinde erişildi.
- Kong, P. & Sperandio, j. (2013). How schools evaluate the success of the International Baccalaureate Primary Years Programme (PYP). College of Education, Lehigh University.
- Korkmaz, H. (2004). Fen ve Teknoloji Eğitiminde Alternatif Değerlendirme Yaklaşımları. Ankara: Yeryüzü Yayınevi.
- Kurumlarında Çalışan Yöneticilerin Ve Öğretmenlerin "İlk Yıllar Programı"Na İlişkin Görüşleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Lai, E. R. & Waltman, K. (2008). Test preparation: examining teacher perception and practices. *educational measurement: issue and practice*, 27(2), 28-42.
- McTighe, J., Emberger, M. & Carber S. (2008). UbD and PYP: complementary planning frameworks. *International Schools Journal* Vol XXVIII No.1, 25-32.
- MEB (2018). Talim Terbiye Kurulu, Fen Bilimleri Dersi (3.,4., 5., 6, 7 ve 8. Sınıflar)Öğretim Programı, MEB Yayınları, Ankara.
- MEB (2018). Talim Terbiye Kurulu, Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı, MEB Yayınları, Ankara.
- MEB (2018). Talim Terbiye Kurulu, Matematik Dersi Öğretim Programı, MEB Yayınları Ankara.
- MEB (2018). Talim Terbiye Kurulu, Türkçe Dersi Öğretim Programı, MEB Yayınları, Ankara.
- MEB (2019). Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/mevzuat/liste.php?ara=6>

- MEB (2019). Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği. Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=15878&MevzuatTertip=5>
- MEB (2020). 2020 *Birim Faaliyet Raporu*. Ankara: MEB Yayınları. Erişim adresi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_03/16120022_2020_faaliyet_raporu.pdf
- MEB (2020). *Öğretim programlarını değerlendirme raporu*. Ankara: MEB Yayınları. Erişim adresi: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_08/24113242_ogretimprogramlari_dr.pdf
- MEB (2021). 2023 Eğitim Vizyonu: <http://2023vizyonu.meb.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
- MEB (2021). Yardımcı Kaynaklar: <http://yardimcikaynaklar.meb.gov.tr/#/> adresinden erişilmiştir.
- MEB, (2006). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/13161921_YYretmenlik_MesleYi_Genel__YETERLYKLERi_onaylanan.pdf adresinden erişildi.
- MEB, (2017a). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRET MEN LYK_MESLEY Y_GENEL_YETERLYKLERY.pdf adresinden erişildi.
- MEB. (2018). Hayat Bilgisi dersi 1, 2, 3. sınıflar öğretim programı. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018122171428547-HAYAT%20B%C4%B0LG%C4%B0S%C4%B0%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI.pdf> 15.12.2019 tarihinde erişilmiştir.
- MEB. (2018). Matematik dersi 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. sınıflar öğretim programı. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201813017165445-MATEMAT%C4%B0K%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%202018v.pdf> 15.12.2019 tarihinde erişilmiştir.
- MEB. (2018). Türkçe dersi 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. sınıflar öğretim programı. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf> 15.12.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Melanlıoğlu, D. (2010). Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretim Programları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 33(150), 65-73.
- Morrissey A.M., Rouse, E., Doig, B., Chao, E. and Moss, J. (2014). early years education in the Primary Years Programme (pyp): implementation strategies and programme outcomes. Australia: Deakin University.
- OECD (2013). Synergies for better learning: an international perspective on evaluation and assessment. Paris: OECD.

- Oxfam (2105). *Global citizenship in the classroom: a guide for teachers (sınıfta küresel yurttaşlık: öğretmenler için rehber)*. Oxford, Birleşik Krallık. Oxfam. <http://www.oxfam.org.uk/education/global-citizenship/globalcitizenship-guides>. 28 Mart 2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Özçelik, A. (2010). *Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Öztürk, C. ve Kafadar, T. (2020). Evaluation of the 2018 social studies curriculum. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(1), 112-126.
- Sezer, E. (2020). *Uluslararası Bakalorya Programı Uygulayan Özel Okul Öncesi Eğitim*
- Singer, E. N. (2018). *İlkokul Matematik Öğretim Programının CIPP Modeline Göre Değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Sönmez V. (2003). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Stiggins, R. (2002). Assessment crisis: the absence of assessment for learning. Phi
- Şeker, H. (2014). *Eğitimde Program Geliştirme Kavramlar Yaklaşımlar*. Ankara: Anı
- Tan, L. and Bibby, Y. (2011) Performance Comparison between IB School Students and NonIB School Students on the International Schools' Assessment (ISA) and on the Social and Emotional Wellbeing Questionnaire. Report for IB from ACER http://www.ibo.org/research/policy/programmevalidation/pyp/documents/IB_ISA_re port_Nov2011_Final.pdf
- Toi, D. & diğ. (2015). Assessment of student development and learning in International Baccalaureate Primary Years Programme schools. School of Education, Deakin University
- Turgut, F. (1997). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*. Ankara: Nüve Matbaası
- Türk Dil Kurumu (2021). Güncel Türkçe sözlük. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5ccfe35842c9b7.22557590 adresinden erişildi.
- Twigg, V. (2010). Teachers' practices, values and beliefs for successful inquiry-based teaching in the International Baccalaureate Primary Years Programme. *Journal of Research in International Education* 9(1) 40–65.
- UB. (2017). *Daha iyi bir dünya için eğitim*. <http://www.ibo.org/globalassets/digital-toolkit/other-languages/corporate-brochure-tu.pdf> adresinden 22.10.2021 tarihinde edinilmiştir.
- UBO. (2010). *Making the PYP happen: a curriculum for international primary education*. International Baccalaureate Peterson House, Cardiff, Wales, UK.
- UBO. (2017). <http://www.ibo.org/> adresinden alınmıştır.

- UBO. (2017). *What is an IB education? (IB eğitimi nedir?)* Cenevre, İsviçre. Uluslararası Bakalorya Organizasyonu.
- UBO. (2018). *İlk Yıllar Programı: Öğrenen*. Cenevre, İsviçre. Uluslararası Bakalorya Organizasyonu.
- UBO. (2018). *İlk Yıllar Programı: Öğrenme ve Öğretim*. Cenevre, İsviçre. Uluslararası Bakalorya Organizasyonu.
- UBO. (2018). *İlk Yıllar Programı: Öğrenme Topluluğu*. Cenevre, İsviçre. Uluslararası Bakalorya Organizasyonu.
- Uçar, G. (2008). *Uluslararası Bakalorya Okulları*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Ders Notları.
- Uçman, O. (2019). *Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programını Uygulayan Okullar İle Meb Öğretim Programı Uygulayan İlkokulların Etkili Okul Özelliklerinin Ve Öğretmen Mesleki Motivasyonlarının Karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.
- Uçuş Güldalı, Ş. (2017). 2009 ve 2017 Hayat bilgisi dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. *Türk Akademik Yayınlar Dergisi*, 1(1), 76-98.
- Uşun, S. (2016). *Eğitimde Program Değerlendirme Süreçler Yaklaşımlar Ve Modeller*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Variş, F. (1988). *Eğitimde Program Geliştirme Teori Ve Teknikler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Vatansever, E. (2019). *Milli Eğitim Bakanlığı İlkokul 2.sınıf Öğretim Programları ile Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programının Karşılaştırılmalı Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Webb, N. L. (2002). Assessment literacy in a standards-based urban education setting. American Educational Research Association'da sunulan bildiri. Amerika Birleşik Devletleri.
- Weiss, K. (2013). *IB Öğrenen profillerinin 10 özelliği hakkında öğretmenlerin bakış açılarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Bilkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı.
- WNCP (Western and Northern Canadian Protocol) (2006) Rethinking classroom assessment with purpose in mind. manitoba education, citizenship and youth. From http://www.edu.gov.mb.ca/k12/assess/wncp/rethinking_assess_mb.pdf
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, H. (2004). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.

EKLER

EK 1. OECD Daha İyi Öğrenme İçin Sinerjiler: Ölçme Ve Değerlendirme

Öğrenci değerlendirmesiyle en alakalı noktalar şunlardır:

- 1 .Öğrenci değerlendirmesini ve okul değerlendirmesini tek bir çerçevede entegre edin.
2. Ölçme ve değerlendirmeyi müfredatta belirtilen eğitim hedefleri ve öğrenme hedefleriyle hizalayın.
3. Sınıf uygulamalarının iyileştirilmesine odaklanın ve bunu öğretmen profesyonelliği üzerine inşa edin.
4. Değerlendirme ve değerlendirmenin hesap verebilirlik durumunu, istenmeyen etkileri en aza indirecek şekilde tasarlayın.
5. Öğrenciyi merkeze yerleştirin.

EK 2. MEB Öğretim Programlarında Ölçme ve Değerlendirme Uygulamalarına Yön Veren İlkeler

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılabilecek ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (bilişsel)” için değil, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

EK 3. İYP Temalar

Disiplinlerüstü temalar	Tanım
Kim olduğumuz	Benliğin doğasına yönelik sorgulama; inançlar ve değerler; kişisel, fiziksel, zihinsel, sosyal ve ruhsal sağlık; aileler, arkadaşlar, topluluklar ve kültürler dâhil olmak üzere insan ilişkileri; haklar ve sorumluluklar; insan olmanın anlamı.
Bulunduğumuz mekan ve zaman	Yer ve zaman içerisindeki yerimize yönelik sorgulama; kişisel geçmişler; evler ve yolculuklar; insanoğlunun buluşları, keşifleri ve göçleri; yerel ve küresel açılardan bireylerin ve medeniyetlerin arasındaki ilişkiler ve ara bağlantılar.
Kendimizi ifade etme yollarımız	Fikirleri, duyguları, doğayı, kültürü, inançları ve değerleri nasıl keşfedip ifade ettiğimize dair bir sorgulama; yaratıcılığımız hakkında dönüşümlü düşünme, yaratıcılığımızı artırma ve zevk alma yollarımız; estetiği takdir edişimiz.
Dünyanın işleyişi	Doğal dünyaya ve yasalarına dair bir sorgulama; doğal dünya (fiziksel ve biyolojik) ve insan toplumları arasındaki etkileşim; insanların bilimsel ilkeleri anlayışlarını kullanım şekilleri; bilimsel ve teknolojik gelişmelerin toplum ve çevre üzerindeki etkisi.
Kendimizi düzenleme biçimimiz	İnsan yapımı sistemler ve topluluklar arasındaki bağlantılara dair bir sorgulama; kurumların yapısı ve işlevi; toplumsal karar alma; ekonomik faaliyetler ve bu faaliyetlerin insanoğlu ile çevre üzerindeki etkisi.
Gezegeni paylaşma	Sınırlı kaynakları diğer insanlar ve canlılarla paylaşma mücadelesinde haklar ve sorumluluklara dair bir sorgulama; topluluklar ve toplulukların içindeki ve aralarındaki ilişkiler; eşit fırsatlara erişim; barış ve çatışma çözümü.

EK.4. Üç Değerlendirme Uygulaması

	Öğrenme için değerlendirme	Öğrenmenin değerlendirilmesi	Öğrenme olarak değerlendirme (Clark 2012; Earl 2012)
Amaç	Aynı zamanda biçimlendirmeye ve yetiştirmeye yönelik değerlendirme olarak da bilinir. Amacı öğretime bilgi sunmak ve öğrenmeyi desteklemektir.	Aynı zamanda düzey belirleyici değerlendirme olarak da bilinir. Amacı öğrenmede ilerlemeyi belgelemek ve raporlamaktır.	Biçimlendirme ve yetiştirme sürecinin bir parçası olarak, hedefi öğrencileri kendini yönetebilen yaşam boyu öğrenenler olmayı öğrenmede desteklemektir.
Zamanlama	Öğrenme süreci boyunca gerçekleştirilir. Yinelemeli ve etkileşimlidir.	Tipik olarak ünitenin, yıl seviyesinin ya da gelişimsel evrenin veyahut programın sonunda gerçekleştirilir.	Öğrenme süreci boyunca gerçekleştirilir. Yinelemeli ve etkileşimlidir.
Özellikleri	Öğrenci katılımı Niceliksel ve niteliksel veri Yazılı ve sözlü eserler Gözlemler ve geri bildirim Anketler Öğretmen/öğrenci arasında konuşmalar/toplantılar Bağlam tabanlı İnformal Sürecin göstergesi Bilgi/beceri uygulamasının göstergesi	Öğrenci katılımı sınırlı Niceliksel veri Testler, sınavlar, standard hale gelmiş testler Beceriler ve bilgi edinimi veya yeterlik göstergesi Öğretmen yargısını temel alan Norm ya da ölçüt referanslı	Öğrenciler, kendi öğrenmelerinde etkin özneler olarak üst bilişsel stratejilerini geliştirirler ve şunları yapmakta kullanırlar: • öğrenme hedeflerini planlamakta • hedefleri izlemekte • öğrenmeyi değiştirmek ve uyarlamak için dönüşümlü düşünmekte.

EK 5. Sınıf Eğitimi Öğretmen Rehber Kitapçığı Biçimlendirici Değerlendirmede Kullanılabilen Araç ve Tekniklere Örnek

Aydınlatma aracına dair dereceli puanlama anahtarı

Her basamağa 0 ile 20 puan arasında bir puan veriniz.

Tasarım planlama sayfası	0-20
Aydınlatma araçlarının tasarımında kullanılacak özellikler belirtilmiş ve detaylı açıklama yapılmış.	
Taslak çizim detaylı ve aydınlatma aracının özellikleri etiketlenerek çizim üzerinde gösterilmiş.	
Tasarım sayfası	
Aydınlatma aracının çizimi renkli ve detayları içeriyor.	
Paragraf aydınlatma aracının özelliklerini detaylarıyla anlatıyor ve genel aydınlatma aracı özelliklerine referans veriyor.	
Paragrafın cümle yapısı düzgün ve genel yazım kurallarına uygun.	
Genel değerlendirme	

Grup değerlendirme formu

Grubunuzla yaptığınız çalışmayı düşünerek aşağıdaki ifadelerle karşılık gelen en uygun seçeneği işaretleyiniz.	Evet	Hayır
Çalışma planı yaptık.	☐	☐
Çalışma boyunca planımıza uyduk.	☐	☐
Görev dağılımı yaptık.	☐	☐
Çalışmamızı hazırlarken farklı kaynaklardan yararlandık.	☐	☐
Grup içinde görüşlerimizi rahatlıkla söyledik.	☐	☐
Uyum içerisinde çalıştık.	☐	☐
Birbirimize güvenerek çalıştık.	☐	☐
Sorumluluklarımızı yerine getirdik.	☐	☐
Çalışmamızı zamanında bitirdik.	☐	☐
Çalışmamızı etkili bir biçimde sunduk.	☐	☐

Performans görevi konusu: Olimpiyatlarda başarılı olmuş Türk sporcular.

Yönerge	
- Bu çalışmayı en geç tarihine kadar teslim etmelisiniz. - Çalışmanızı resim veya fotoğraflarla destekleyiniz. - Hazırlayacağınız çalışma üç sayfadan az, beş sayfadan fazla olmamalıdır. - Çalışmada açık ve anlaşılır bir anlatım kullanmaya özen gösteriniz. - Gerekli olan yerlerde arkadaşlarınız, aileniz ve öğretmeninizden yardım alabilirsiniz. Ancak çalışmanın çoğunu kendi başınıza yapmalısınız.	
Değerlendirme ölçütleri	Puan
Çalışma, belirlenen plana göre yürütülmüştür.	20
Çalışma, resim ve fotoğraflarla desteklenmiştir.	20
Çalışmanın birinci ve ikinci bölümleri tüm ayrıntıları ile yapılmıştır.	20
Çalışma, tüm yönleri ile açık ve anlaşılır bir şekilde düzenlenmiştir.	20
Çalışma, belirtilen tarihte teslim edilmiştir.	20
Toplam	100

Öz değerlendirme formu

Öğrencinin Adı Soyadı :
Numarası :
Şubesi :
Tarih :
Ödevin İsmi :

Aşağıdaki boşlukları kendi durumunuza göre doldurunuz.

1. Bu çalışmada ne öğrendim?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. En çok nerede zorlandım? Neden?

.....
.....
.....
.....
.....

3. Kontur ve gölgeleme teknikleriyle ilgili neler öğrendim?

.....
.....
.....
.....
.....

5. Hangi konuda kendimi daha çok geliştirmeliyim?

.....
.....
.....
.....
.....

6. Bu etkinlikteki güçlü ve zayıf yönlerim nelerdi?

.....
.....
.....

EK 6. İYP Öz Değerlendirme Örnekleri

4 BASAMAK

Aşağıdaki tabloyu neyi neden ve nasıl öğrendiğin hakkında doldur.

Ne Yaptım?	Neden Yaptım?	Ne Öğrendim?	Gelecek Sefer Ne Yapmalıyım?

ADI/SOYADI:.....

SINIFI:.....

Grup içinde;			
fikirlerimi paylaştım.			
arkadaşlarımdan fikrine saygı gösterdim.			
sorumlulukları mı yerine getirdim.			

ÇİZGİYE UZANMAK

Her öğrenme davranışı ile ilgili kendi kendini derecelendirebilmek için her satırdaki sayıyı yuvarlak içine al!

Bu görevden çok keyif aldım.

==0==1==2==3==4==5==6==7==8==9==10==

Elimden gelenin en iyisini yaptım.

==0==1==2==3==4==5==6==7==8==9==10==

Diğerlerine yardım ettim.

==0==1==2==3==4==5==6==7==8==9==10==

Göreve odaklandım.

==0==1==2==3==4==5==6==7==8==9==10==

Zamanında bitirdim.

==0==1==2==3==4==5==6==7==8==9==10==

Yardım istemeden önce kendim çözmeye çalıştım.

==0==1==2==3==4==5==6==7==8==9==10==

Ne yapıyor olduğumu anladım.

==0==1==2==3==4==5==6==7==8==9==10==

Kendine gelişim için bir hedef belirle:

İKİ YILDIZ BİR DİLEK

Öğrencinin Adı Soyadı

Bu çalışmamda başarılı bulduğum bir şey?

Bu çalışmamda başarılı bulduğum ikinci şey?

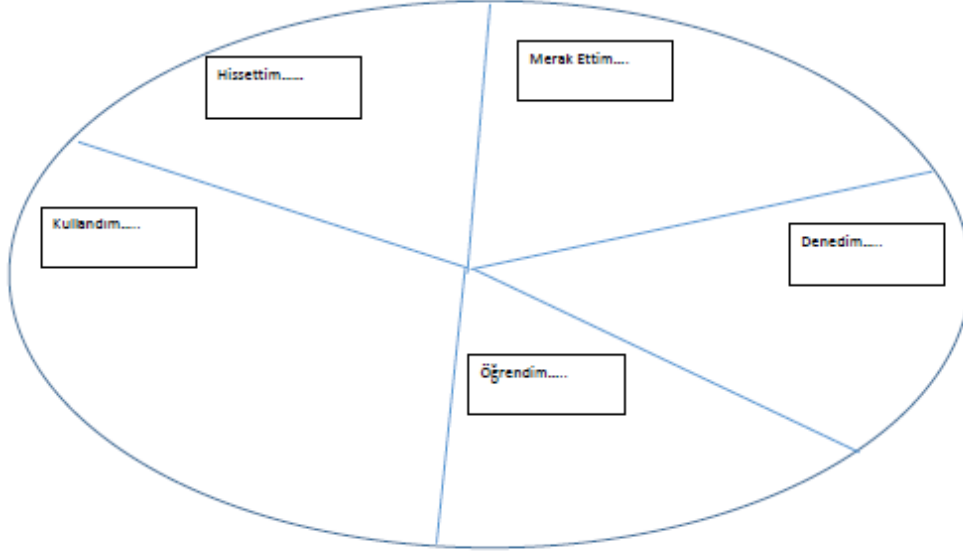

Bu çalışmamda neyi daha iyi yapabilirdim?
Bir sonraki çalışmamda bunun için nelere
dikkat etmeliyim?

Dilek

ÖĞRENME TEKERLEĞİ

ÖZ DEĞERLENDİRME

 Hedefe ulaşmak için gayret gösteriyorsun	 Biraz daha gayret	 Hedefe ulaşmana az kaldı	 Hedefe ulaştın
--	---	--	---

Çalışmanla / çalışmanızla ilgili ne düşünüyorsun? Aşağıdaki yıldızlardan düşündüğün kadarnı boyarak kendini değerlendir.

Neden böyle düşünüyorsun? Neleri iyi yaptın? Neleri daha iyi yapabilirsin?

Bir sonraki çalışmada nelere dikkat edeceksin?

EK 7. İYP Veli Mektubu Örneği

Değerli Veliler,

6. ünitemize 4 Mayıs 2020 tarihinden itibaren başlamış bulunmaktayız. Yeni ünitemizde biz, gezegenimizi paylaşmaya odaklanacağız. Lütfen aşağıdaki bilgiler ışığında çocuğunuzu nasıl destekleyebileceğinizi gözden geçirin.

Disiplinlerarası tema:

Gezegeni paylaşma: Kaynakları diğer insanlarla ve diğer canlılarla paylaşmak için hak ve sorumlulukların sorgulanması.

Ana fikir:

Çevre duyarlılığı, bilinçli seçimler yapmamıza yardımcı olur.

Sorgulama Hatları:

1. Kullandığımız kaynaklar
2. Kullanmayı seçtiğimiz kaynaklar
3. Duyarlı çevresel seçimler

Ünitenin Tarihleri: 4 Mayıs - 12 Haziran

Ünite Sonu Değerlendirmesi:

Öğrenciler evde kullandıkları kaynakları azaltmaya, yeniden kullanmaya ve geri dönüştürmeye yardımcı olacak bir hedef belirleyeceklerdir. Hedeflerini sınıfa nasıl sunacakları konusunda çeşitli aktiviteler(poster, powerpoint, afiş...) planlayacaklardır.

Matematik: Yeni ünitemiz boyunca paralarımız, kesirler, toplama ve çıkarma problemlerini tekrar ederken, verilmeyen toplananı bulma konusunu öğreneceğiz.

İngilizce: Şiir konusuna devam edeceğiz. Renk şiirleri, akrostiş şiirler ve şekil şiirler türlerini tekrar edeceğiz. Dilbilgisinde tırnak işareti, önekler, sonekler ve zarflara değineceğiz.

Türkçe: Okuma, okuduğunu anlama, konuşma ve yazma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin yanı sıra hikaye unsurları, metnin konusunu bulma ve özel isimler gibi yeni konuları öğreneceğiz.

Saygılarımızla,

Birinci Sınıf Zümresi

3. Sınıf: Neler Öğrendik?

Merak ettik.

Keşfettik.

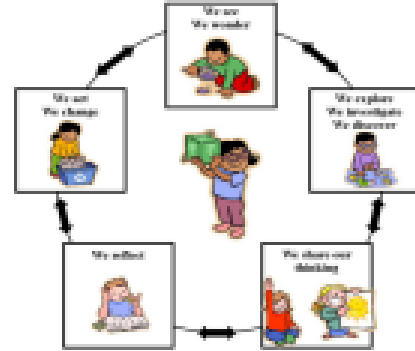
Düşüncelerimizi paylaştık.

Yansıttık.

Adım -Soyadım: _____.

Sınıfım : _____.

What is the inquiry cycle?

İstiyorum ... (Tabloda verilen her bir bölüm için bir etkinlik seçiniz):

Bilgi veriniz ya da insanların sorunları anlamasına yardımcı olunuz. <i>(toplumun ihtiyaçları, topluluğun zaman içinde nasıl değiştiği)</i>	Davranışlarını değiştir ve başkalarına davranışlarını değiştirmesi için örnek ol. <i>(topluluğun ihtiyaçları, topluluğun zaman içinde nasıl değiştiği)</i>
- Toplumun zaman içinde değişimi ile ilgili fotoğraflar - Üç boyutlu model oluşturma	- İkna edici bir mektup yazınız ya da bir lider gibi konuşma hazırlayınız. - Bir toplumda değişiklik yapmak için ikna edici bir mektup yazınız ya da konuşma hazırlayınız. - Toplumdaki değişim ile ilgili hikaye ya da şiir yazınız. - Toplumdaki liderler ile ilgili hikaye ya da şiir yazınız.

Planım: _____

EK 9. İYP Veli-Öğretmen-Öğrenci Toplantı Formu

Class/Sınıf: _____ **Date/Tarih:** _____

Student/Öğrenci:

Parent/Veli:

What do you think is going well for your child at school? Çocuğunuzun için okulda neler iyi gidiyor?

Social/Emotional-Sosyal/Duygusal:

Academic/Akademik:

What do you think your child needs to improve? Sizce çocuğunuz neleri geliştirebilir?

Social/Emotional-Sosyal/Duygusal:

Academic/Akademik:

Is there any other information you would like to share?/ Paylaşmak istediğiniz başka bilgi var mı?

Signatures/İmzalar

Parent/Veli: _____ **Student/Öğrenci:**

EK 10. İYİP Karne Örneği

Student :
Grade - Class :
Date of Issue :

Our Mission

We offer an educational program of the highest national and international academic standards and expect exceptionally high performance from our students in university and beyond. We promote academic, aesthetic, physical and social growth, encouraging independent inquiry, critical thinking, creativity, and respect for diversity. We nurture ethical values and behavior leading to exemplary citizenship in the community, nation and world.

UNIT 4: How the world works

(DATE)

Transdisciplinary theme: How the world works

Central Idea: An inquiry into the natural world and its laws; the interaction between the natural world (physical and biological) and human societies; **how humans use their understanding of scientific principles**; the impact of scientific and technological advances on society and on the environment.

Central Idea: Science enables us to better understand our world.

During this unit we developed our existing knowledge about the states of matter. We explored artificial and natural sources of light and sound as well as reviewed our knowledge of force. We compared demonstrations and experiments and identified why scientists use the scientific method to help answer scientific questions. Finally, we put all of our knowledge together for our summative assessment.

Grading Key

Meets standard of proficiency (MSP) – Student is currently demonstrating consistent learning in relation to the learning standards identified within curriculum expectations. Student is demonstrating independence in achieving standard of proficiency.	Approaching standard of proficiency (ASP) – Student is currently demonstrating some learning in relation to the learning standards identified within curriculum expectations. Student is receiving some support to achieve standard of proficiency.	Developing standard of proficiency (DSP) – Student needs additional time and experience to develop readiness in relation to the learning standards identified within curriculum expectations. Student is receiving consistent support to achieve standard of proficiency.
--	--	--

MATHEMATICS STRANDS

Data Handling, Measurement, Shape & Space, Pattern & Function, Number

Term 1 Math Skills	MSP	ASP	DSP
Student displays knowledge of place value using three digit numbers (modelling).	X		
Student writes numbers in expanded form.			X
Student compares and orders numbers.	X		
Student identifies odd and even numbers.	X		
Student rounds three digit numbers to the nearest ten.		X	
Student rounds three digit numbers to the nearest hundred.		X	
Student converts to and from Roman numerals up to 20.		X	
Student effectively skip counts by 2's, 5's, 10's and 100's from any 3-digit number.	X		
Student adds three digit numbers without regrouping.	X		
Student adds three digit numbers with regrouping.		X	
Student subtracts three digit numbers without regrouping.	X		
Student subtracts three digit numbers with regrouping.		X	
Student accurately finds a missing number in an addition and/or subtraction equation.			X

Teacher Reflections:

X has mastered the math standards of place value, skip counting, and adding and subtraction without regrouping. We would like X to work on her fluency in addition, subtraction, and multiplication and regrouping with addition and subtraction. We have noticed that her understandings of math concepts are inconsistent, and we would like to encourage her to practice her math skills as much as possible not only at school but at home as well. We look forward to seeing X improve in these areas.

Ünite 4- Türkçe Dersi Kazanımları

Sözel Dil (Dinleme & Konuşma), Görsel Dil (İnceleme ve Sunum Yapma), Yazılı Dil (Okuma), Yazılı Dil (Yazı Yazma)	Çok iyi	iyi	Geliştirilmeli
Okuduğu metinde hikaye unsurlarını belirler.	X		
Okuduğu metinle ilgili sorulara cevap verir.	X		
Okuduğu metnin konusunu belirler.	X		
Okuduğu metnin ana fikrini belirler.		X	
Verilen kelimelerin eş anlamlısını bulur.	X		
Verilen kelimelerin zıt anlamlısını bulur.	X		
Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder.	X		
Varlıkları niteleyen-belirten sözcükleri (sıfatları) bulur.	X		
Noktalama işaretlerini yazılarında kullanır. (nokta, virgül, soru işareti, ünlem, kesme işareti)		X	
Olayları oluş sırasına göre sıralar.	X		
Verilen cümlelerde yazım ve noktalama yanlışlarını bulur.		X	

Öğretmen Yorumu:

X özellikle dil bilgisi kazanımlarında oldukça başarılı bir iş çıkardı. Metin inceleme çalışmalarında metnin unsurlarını ve konusunu kolaylıkla bulurken ana fikri bulmakta biraz zorlanıyor. Bu konu üzerinde biraz daha durmamız gerekiyor. Çeşitli metin inceleme çalışmaları yaparak zamanla ana fikri bulmasını kolaylaştırabiliriz. Yazı çalışmalarımızda X'in birçok fikre sahip olduğunu görüyorum. X'in bu fikirlerini ifade etmede daha cesaretli olması ve yazım kurallarına da dikkat etmesi gerekiyor. Özellikle yazım kuralları konusunda X ile ek çalışmalar yapmaya başladık. Haftalık çizelgeler oluşturduk. Bu konudaki çalışmalarımızı yeni ünite de sürdüreceğiz.

EK 11. Etik Kurul Onayı

ANKARA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ALT ETİK KURULU KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 31/05/2021
Toplantı Sayısı : 10
Karar Sayısı : 188

188-Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Ebru Efe**'nin "Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programı ile Meb İlkokul Öğretim Programının Ölçme Ve Değerlendirme Yaklaşımlarının Karşılaştırılması" başlıklı tezi ile ilgili "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelendi.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Ebru Efe**'nin "Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programı ile Meb İlkokul Öğretim Programının Ölçme Ve Değerlendirme Yaklaşımlarının Karşılaştırılması" başlıklı tezi ile ilgili araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

BENZERLİK BİLDİRİMİ

“Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programı İle Meb İlkokul Öğretim Programının Ölçme Ve Değerlendirme Yaklaşımlarının Karşılaştırılması” başlıklı tezimin ana bölümü (ön bölüm, kaynaklar ve ekler hariç) Turnitin İntihali Engelleme Programı aracılığıyla incelenmiş ve ilgili rapor danışmanım tarafından da kontrol edilmiştir. Kontrol sırasında (1) “Beş sözcükten daha az olan benzeşmeler” (2) “Kaynaklar” (3) “Doğrudan Alıntılar” dışarıda tutulmuştur. Benzerlik kontrolüne ilişkin rapordan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Rapor Tarihi	: 10.03.2022
Gönderim Numarası	: 1780983255
Sayfa Sayısı	: 95
Sözcük Sayısı	: 17,772
Karakter Sayısı	: 132,852
Benzerlik Oranı	: % 5
Savunma Tarihi	: 18.02.2022

Yukarıda belirtilen sonuçları gösteren Turnitin İntihali Engelleme Programı’na ilişkin orijinal raporu, sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmaksızın bu beyanım ekinde Enstitüye teslim ettiğimi, tezimin %10’dan fazla benzerlik oranı içerdiğinin belirlenmesi durumunda, bundan doğabilecek tüm yasal sorumluluğu kabul ettiğimi bildirir, saygılarımı sunarım.

Öğrencinin Adı Soyadı: Ebru Adıgüzel

Tarih: 10.03.2022

İmza:

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı : Ebru Adıgüzel

E-Posta Adresi :

İş Deneyimi :

Unvan	Görev Yeri	Yıl
Öğretmen	İhsan Doğramacı Vakfı Ankara Özel Bilkent Laboratuvar ve Uluslararası Okulu (BLIS)	2016- ...

Akademik Bilgiler

Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Yüksek Lisans	Ölçme ve Değerlendirme	Ankara Üniversitesi	2018-2022
Lisans	İlköğretim Sınıf Öğretmenliği	Hacettepe Üniversitesi	2012-2016